

9553

dossier politieke vluchtelingen

tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders
jaargang 1 - nummer 4 - december 1978 - driemaandelijks

373EET
3A3EEL

een uitgave van de v.z.w. (in oprichting) BAREEL

Redactie

Sarie Abdeslam, Miek Aerts, Frank Bundervoet, Trees Castelein, Moniek de Jonge, Patrick Foré, Luk Michiels, Frank Moulaert, Lieselot Pittery, Hugo Swinnen, Tin Wouters en Lieven Vandenbergh (hoofdredakteur).

Medewerkers

Jan de Staelen, Lode Van Loock en Marijke Wesseling.

Eindredactie en lay-out

Moniek de Jonge en Patrick Foré.

Foto's

Jan de Staelen, Christian Ledocq, Pilou Vanderdonckt.

Druk

Pencoprint, Wilsele.

Redactie en administratie

Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.
Het O.C.G.B. staat in voor de administratie. Tel.: 02/216.78.30.

Abonnementen

Gratis abonnement voor wie om één of andere reden in deze problematiek geïnteresseerd is. Anderen kunnen zich abonneren tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant met de vermelding « Abonnement Bareel ».

In beide gevallen dient men de invulstrook in dit nummer volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

inhoud

Na het olie- het emigratiewapen ?

p. 3

Sinds 1974 zijn de stromen migranten naar West-Europa sterk afgenomen. Een groep onafhankelijke deskundigen onder leiding van economie-professor Kindleberger (Massachusetts Institute of Technology) heeft zonet in opdracht van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling een studie over de effecten van de afnemende van de migratiestromen gemaakt. Beschouwingen van Frank Moulaert.

Beleidsnota van Vic Anciaux

p. 4-7

Op 30 mei 1978 stelde de staatssecretaris voor Brusselse Sociale Zaken een beleidsnota voor inzake migratie. Maakt België dan toch een begin met een beleid in die materie? Hugo Swinnen verdiept zich in de nota en pleit voor een immigratie- en immigrantenbeleid.

Een moskee zonder minaret te Kortrijk

p. 8

Kortrijks kristengemeenschap belooft reeds meer dan een jaar lang een moskee voor de aldaar wonende Marokkanen. Deze is er in januari 1979 nog steeds niet. Ondertussen kunnen de Moslims éénmaal per jaar, samen met de Kristenen, een gebedsstonde bijwonen.

Dossier politieke vluchtelingen

p. 9-17

Politieke vluchtelingen zijn bevoorrechte vreemdelingen. Ze worden door de overheid verwend, en als intellectueel kunnen ze zich vrij goed aanpassen. Dit is één beeld van de politieke vluchtelingen in België. Bareel biedt U in dit dossier het andere. Het dossier licht enkel een tip van de sluier op, waaronder wetgeving, beleid, hulpverlening, welzijnswerk... verborgen liggen. Daarbij een interview met een illegaal vluchteling en een bezoek aan een vluchtelingenvereniging. Geen volledig, maar wel evenwichtig beeld van de onbekende buitenlander.

Immigranten in onze kernenergie ?

p. 18-19

Bareel trok naar Mol en speurde er naar vreemdelingen en vreemdelingenwerk. In Mol is er niet alleen een Euro-élite, maar wonen er ook een vijfhonderdtal Turken en Marokkanen. Voor hen werkt de Vereniging van Gastarbeiders van Mol.

Kunst van en over migranten

p. 20-21

Fotograaf van Bareel — Jan de Staelen — bezocht tentoonstellingen in Luik en Brussel en een Marokkaans tekenprijswinnaar in Wilrijk.

En verder

Abonnementsstrook
Dokumentatie
Lezersbrieven
Beknopt

p. 19
p. 22-23
p. 23
p. 24

Overname

Geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Na het olie het emigratiewapen ?

Sinds 1974 zijn de stromen migranten naar West-Europa sterk afgenomen. Een groep onafhankelijke deskundigen onder leiding van economie-professor Kindleberger (Massachusetts Institute of Technology) heeft zonet in opdracht van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling een studie over de effecten van de afnemende van de migratiestromen gemaakt.

De onmiddellijk voelbare gevolgen van de verminderde emigratie en van de terugkeer van veel migranten naar hun land, zijn een stagnering van de geldzendingen door de migranten vanuit de immigratielanden en een stijging van de werkloosheid in de emigratielanden. Over de periode 1973 tot 1976 zijn de geldzendingen door de Turken vanuit hun « gastland » naar hun « moederland » teruggevallen van meer dan 12 miljoen dollar op minder dan 10 miljoen; die van de « uitwerkende » Spanjaarden van bijna 12 miljoen op 8,5 miljoen. De geldzendingen van de Italianen, de Grieken en de Joegoslaven bleven tijdens dezelfde periode echter stijgen (respektievelijk van 8,5 tot 13 miljoen, van 7,5 tot 8 en van 14 tot 19 miljoen dollar).

Voor alle migranten afkomstig uit OESO-landen, is het totaal van de geldzendingen vanuit de West-europese immigratielanden gedurende de laatste vier jaren ongeveer konstant gebleven. Gezien het belang van deze zendingen als betalingsmiddel (vreemde munt) voor de invoer, brengt deze stagnering voor een aantal landen beslist problemen met zich mee. De invloed van het toedraaien van de immigratiekraan op de werkloosheid in de emigratielanden is niet zo direct meetbaar. Die landen worden niet alleen door de immigratiestop, maar door nog andere scherpe kanten van de crisis getroffen.

De internationale vraag naar grondstoffen en half afgewerkte produkten stijgt minder snel; de prijzen van de grondstoffen gaan bij crisis nog sterker schommelen dan ze in goede tijden reeds deden. De internationale crisis maakt de reeds zwakke economieën van de emigratielanden dikwijls nog kwetsbaarder. Ook daar daalt de werkgelegenheid of stijgt ze minder snel, terwijl er reeds een hoge werkloosheid

te wijten is aan de slechte eigen economische toestand, en welk gedeelte aan de terugkeer of het « thuisblijven » van migranten. Cijfers over werkloosheid zonder emigratie zijn moeilijk te achterhalen. Toch meent Kindleberger die te moeten geven. We trekken deze cijfers dan ook sterk in twijfel; vooral daar ze niets zeggen over de werkloosheid ten gevolge van de slechte economische toestand in het emigratieland zelf, waarbij dan nog de gevolgen van de terugkeer niet zijn ingerekend.

Te eenvoudig

Het verlies aan deviezen, de stijging van de werkloosheid in de emigratielanden vallen op zich zeker negatief uit voor die landen. Verminderde emigratie hoeft op langere termijn niet noodzakelijk zo tegen te vallen als op korte termijn het geval is. Meer deviezen verwerven om luxegoederen in te voeren is niet steeds een zegen voor een land in ontwikkeling. Meer arbeidskrachten afstaan aan de rijke landen betekent een verlies van de eigen « betere » arbeiders en een directe hulp aan de bezittende klasse van die landen, die zich zo met de hulp van deze goedkope arbeidskrachten verder kan verrijken*. Dit betekent dus een versterking van de overmacht die de Westerse economieën ten aanzien van de Derde Wereldlanden, hier in het bijzonder de emigratielanden, reeds hadden. Bovendien leidt emigratie tot een toenemende ongelijkheid tussen de inwoners van de emigratielanden.

De uiteindelijke invloed van een migratiestop op de ongelijkheid tussen landen en tussen mensen is door Kindleberger en zijn ploeg onvoldoende bestudeerd. Door zich te beperken tot de studie van het eerstehands-

deviezenverlies, de hogere werkloosheid in de emigratielanden, de lagere in West-Europa, blijkt het alsof een migratiestop voor de emigratielanden enkel heil zou brengen.

Dit is een economische analyse « op de wip »: wat goed is voor de ene, is slecht voor de andere. Te eenvoudig om waar te zijn. Kampen niet verschillende sectoren in de Belgische economie met een blijvend tekort aan goedkope arbeidskrachten? Doet de immigratiestop — in West-Europa algemeen afgekondigd sinds 1974 — soms niet het aantal illegaal tewerkgestelden sterk toenemen? Oefent ze misschien geen remmende invloed uit op de inflatie in de emigratielanden? Dit zijn allemaal mogelijkheden of vaststellingen waarmee vermelde studie geen rekening houdt.

Kortom: Kindleberger en zijn ploeg hebben een unieke kans gemist om de mogelijkheden van een « emigratiestop » te onderzoeken als drukmiddel van de Derde Wereld in verdere onderhandelingen met de Eerste Wereld (bv. in het kader van de aan de gang zijnde herziening van de akkoorden van Yanounde).

Een aantal landen beschikken namelijk over het « emigratiewapen »; immers zoals olie, is ook « goedkope arbeidskracht » een schaarse productiefactor voor het Westen. Zelfs in tijden van crisis blijven migranten onmisbaar voor Westerse economieën, ook al beweren hun woordvoerders, officieel althans, een politiek van immigratiestop te voeren.

Frank MOULAERT

* Ook in tijden van crisis blijft de aanvoer van vreemde arbeiders noodzakelijk voor de werking van de Westerse economieën. Het rapport Kindleberger ontkent dit ten onrechte.

De beleidsnota van Vic Anciaux

Immigratiebeleid, immigrantenbeleid ?

Op 30 mei 1978 stelt de staatssecretaris voor Brusselse Sociale Zaken, Vic Anciaux, een beleidsnota voor inzake immigratie. De nota wordt later in het jaar door de Ministerraad besproken en Anciaux krijgt opdracht zijn studie verder te zetten en uit te breiden. Maakt België dan toch een begin in die materie ? Hugo Swinnen verdiept zich in de nota van Anciaux en pleit voor een immigratie- en immigrantenbeleid.

Toen Albert Martens in 1973 het boek « 25 jaar wegwerparbeiders - Het Belgisch Immigratiebeleid na 1945 » publiceerde, wekte dit veel belangstelling. Het was immers sinds 1951 geleden dat nog een omvattende studie werd gewijd aan het immigratiefenomeen in België (1). Er was echter een tweede, minder academische reden voor deze belangstelling. Leden van actiegroepen, Belgen zowel als buitenlanders, waren vooral sedert de aktes van 1970 i.v.m. het statuut van de vreemdelingen (2) aan het werk om beleidsbeslissingen af te dwingen ten gunste van gastarbeiders, buitenlandse studenten en politieke vluchtelingen.

Het boek van A. Martens werd door hen als een ondersteuning voor hun akties beschouwd, des te meer omdat het mede gegroeid was uit de praktijk van de schrijver.

Op 30 mei 1978 houdt staatssecretaris voor Sociale Zaken, Vic Anciaux, een perskonferentie om een beleidsnota voor te stellen inzake immigratie. Bedoeling van de staatssecretaris is dat deze nota ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Ministerraad om nadien te worden uitgewerkt. Verder zegt Anciaux : « Wij zullen ons in het kader van deze kleine studie (64 blz. n.v.d.r.) veel vragen stellen en voorzichtig antwoorden trachten te geven. Als een

rode draad doorheen dit werk loopt evenwel de vraag naar een globale aanpak van het probleem van de immigratie ».

In 1973 stelt Martens vast dat in België steeds een conjuncturele migratiepolitiek werd gevoerd, alhoewel het immigratiefenomeen structurele vormen heeft aangenomen en dat van een samenhangend beleid geen sprake is geweest.

In 1978 pleit de staatssecretaris voor « een globale en totale aanpak ». Tussen deze twee liggen vijf jaren van discussies op allerlei niveaus, vijf jaren ook van akties en reacties op het migratiefront.

Wat met deze nota zal gebeuren is hoogst onzeker. Ondertussen maken wij immers een regeringswisseling mee en de vraag is of een nieuwe Ministerraad dit dokument opnieuw ter hand zal nemen. Bovendien lijken er ons ook inhoudelijk wat addertjes onder het gras te zitten, die het in praktijk brengen van deze tekst niet zullen vergemakkelijken. Hierover verder meer.

Wel zullen we de thema's uit de nota van Anciaux hanteren als leidraad om des te beter op controversiële punten te kunnen wijzen, op de positieve voorstellen, en op sommige tegenstrijdigheden.

Overheid over arbeidsmarkt...

1923 :

« Men dient slechts buitenlandse arbeiders in België toe te laten als bijkomende arbeidsreserve, wanneer de noodzakelijkheid ervan duidelijk is aangetoond ».

Revue du Travail, 31 octobre 1923, p. 2200.

1946 :

« Evenmin als een industrieel zich de luxe kan veroorloven personeel in dienst te houden voor wie hij geen werk heeft, kan een land vreemdelingen behouden die de plaats van de natio-

nale bevolking innemen ».

L. Delsinne, Revue du Travail, nr 1, janvier 1946, p. 5 (3).

1971 :

« Door de keuze voor een actieve werkgelegenheidspolitiek, die erop gericht is in de eerste plaats de in het land beschikbare arbeidskrachten aan te wenden, weigert het Plan de gemakkelijke weg te volgen die er in zou bestaan de arbeidsproblemen die zich stellen bij de uitvoering van het Plan op te lossen door een massale immigratie.

Dit beleid sluit nochtans geen selectieve en georganiseerde immigratie uit derde landen uit, die tegemoet zou komen aan specifieke behoeften voor bepaalde sectoren of gewesten. In elk geval zal de wenselijkheid ervan telkens moeten onderzocht worden in het raam van een regionaal en sectorieel overleg... »

Hoofdpijnen van het Plan, kamer van Volksvertegenwoordigers, 29 juni 1971, wetsontwerp 1034, p. 48 (3).

1978 :

« De gastarbeider weet dat hij van « kapitaal » belang is op onze arbeidsmarkt. Immigratie nog aanzien als een tijdelijk genomeen is onjuist ».

V. Anciaux, Het beleid inzake migratie.

Dat de uitspraak van Anciaux schril afsteekt tegen de visie die blijkt uit de drie andere citaten is wel klaar. Gastarbeid werd steeds beschouwd als een voorlopige oplossing voor spanningen op de arbeidsmarkt.

Is hieraan met deze beleidsnota een einde gekomen ? Men zou het kunnen wensen.

De ervaring met het statuut (2) wijst echter in een andere richting. Deze wet geeft de minister van Justitie o.a. de mogelijkheid maatregelen van verwijdering te nemen, enkel verantwoord door motieven van economische aard (art. 7). « Deze bepaling schept de mogelijkheid een verblijfswetgeving te gebruiken om een migratiebeleid te voeren. Zij bestendigt een praktijk waarin de minister van Justitie periodiek samenwerkt met de minister van Arbeid door de wetgeving ruim te interpreteren bij hoogconjunctuur en streng toe te passen bij laagconjunctuur » (4)... of hoe een conjunctureel beleid in stand gehouden wordt.

Wij zouden de heren van de administratie die verantwoordelijk zijn voor deze wetgeving de raad willen geven

de passus uit de nota van Anciaux te lezen die handelt over de arbeidsmarkt. De staatssecretaris wijdt daaraan zeven bladzijden. Hierin wijst hij duidelijk op het structurele van het probleem en dit vanuit de theorie van de dubbele arbeidsmarkt (5).

Enige dubbelzinnigheid, of moeten we zeggen kontradiktie is deze passage echter niet vreemd. Wanneer broederlijk naast mekaar namen verschijnen als Moulart en Debbaut bijvoorbeeld. Diezelfde Moulart zegt immers over het geciteerde werk van diezelfde Debbaut : « Het totaal ontbreken van de theorie van de dubbele arbeidsmarkt als alternatief voor de neoklassieke produktietheorie belast dit werk met een wetenschappelijke ontoereikendheid. Het is daarenboven geschreven vanuit een duidelijke vooringenomenheid dat de tewerkstelling van gastarbeid een kost (en dus niet een kostenbesparing) zou zijn. Een vooringenomenheid die door de ondernemingspraktijk van de Westeuropese kapitalisten op onaanvechtbare wijze tegen gesproken wordt » (6).

Het is trouwens dit kost-idee dat door de staatssecretaris wordt overgenomen van Debbaut.

Dat zich daarbij ook naar de besluiten toe moeilijkheden voordoen is klaar. Enerzijds wil men drastisch ingrijpen :

- « het zoveel mogelijk beperken van sociaal ongewenste jobs ;
- het waarderden van het ongekwalificeerde werk dat niet kan vermeden worden ;
- het doorbreken van het sectorieel overleg om de diskriminatie tussen de arme en rijke sectoren op te heffen. » (7)

Anderzijds wenst hij dit te realiseren in samenwerking met het V.B.O. (Verbond van Belgische Ondernemingen), dat nog steeds een effectieve immigratiestop weigert goed te keuren omdat gastarbeid nog steeds goedkoper is dan op zulke wijze « drastisch in te grijpen ». Hoe dit dan ook moet gerealiseerd worden is hoegenaamd niet duidelijk. Nochtans zal het al dan niet realiseren van zulke herstructurering van de arbeidsmarkt (wat een effectieve stop van verdere wervingen in het buitenland insluit) bepalend zijn voor de zin of onzin van alle overige maatregelen die inzake gastarbeidersproblemen kunnen genomen worden. Wij bekijken het vervolg van Anciaux' nota in dit licht.

Daarom ook betreuren wij enigszins dat op dit eerste thema niet konkreter en dieper wordt ingegaan. Zeven bladzijden van de vierenzestig handelen over gast-arbeid.

Bij Aerts en Martens (8) lezen we : « Bovenstaande redenering wordt treffend geïllustreerd door het voorstel van het A.C.V. voor een statuut van de gastarbeiders (12/4/1975). Een paragraaf van vijf regels gaat over de werkzekerheid en het recht op arbeid, de 8 overige bladzijden handelen over problemen van onthaal, verblijf, maatschappelijke zekerheid, kulturele samenwerking, stemrecht e.d. » Aan deze kwaal lijdt ook de nota van de staatssecretaris voor Sociale Zaken. Een belangrijke positieve noot om dit af te sluiten : Anciaux spreekt wel over « de objectieve rol die gastarbeid speelt voor de destruktureering van de arbeidsmarkt » (8) en dat mag moedig genoemd worden in een regering die een repressieve verblijfswetgeving door de kamer van Volksvertegenwoordigers laat stemmen.

Onthaalstructuren en -diensten

Het beste deel van Anciaux' beleidsadviezen betreft ongetwijfeld de verschillende aspecten van onthaal : gezondheidszorg, rechtshulp, huisvesting en onderwijs.

Blijkbaar heeft het Staatssecretariaat zijn oor flink te luisteren gelegd bij het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant (O.C.G.B.), want in de tekst vinden we bekommernissen terug die precies leven bij beroepskrachten en vrijwilligers die in onthaaldiensten e.d. dagelijks met de onthaalproblematiek bezig zijn.

Af en toe merken we ook een lonk naar Nederland, waar het Nederlands Centrum Buitenlanders (N.C.B.) aan professioneel opvangwerk doet.

Erg positief lijkt ons dat de bestaande onthaalstructuren, zoals die trouwens nog pas vorig jaar werden geherstructureerd (cfr. Bareel nr. 3 : dossier opbouwwerk en migratie), gezien worden als het kader waarbinnen of van waaruit bepaalde oplossingen dienen gerealiseerd te worden. Dit kan de zin van het tot stand gebrachte overleg slechts ten goede komen.

We vermelden de belangrijkste konklusies voor elk van boven genoemde aspecten, omdat ze ook grotendeels de onze zijn en de moeite waard ruimer besproken en gerealiseerd te worden.

Vic Anciaux : « Immigratie nog aanzien als een tijdelijk fenomeen is onjuist »

gezondheidszorg

- voorlichting van de gastarbeiders. Hieraan voegen wij toe : bij voorkeur door gastarbeiders (-kinderen), die een opleiding hebben genoten in één of andere richting van de gezondheidszorg en die in de specifieke problematiek die zich stelt worden bijgeschoold ;
- bijscholing van het personeel van sociale en medische instellingen ;
- uitwisseling en zelfs gestructureerde coördinatie van de diensten ;
- tolkencentrum als eerste belangrijke konkrete maatregel.

rechtshulp

- het verhogen van de kwaliteit van de rechtshulp, door :
 - samenwerking advocatuur - onthaaldiensten - universiteiten ;
 - een intensieve vorming van juridische dienstverleners op het stuk van het vreemdelingenrecht ;
 - een betere kennis van de werking van de vreemdelingenadministratie.
- het verhogen van de bereikbaarheid, door :
 - georganiseerd contact met de administratie, de gevangenen, het gerecht, de gemeenten ;
 - het aantal deskundige advocaten in vreemdelingenmaterie uit te breiden.

Hierbij stipt de nota nogmaals de noodzaak aan van een grotere rechtszekerheid door een verbetering van de verblijfswetgeving. In het parlement is bij de stemming van de vroeger reeds in dit tijdschrift besproken wetgeving gebleken dat geen enkele partij, ook niet deze van Anciaux, bereid is gevonden om amendementen in te dienen.

huisvesting

Hier vinden we weinig konkrete voorstellen : Als besluit hiervoor mag gesteld worden dat

- een verdere en allicht meer strincte structurele aanpak zich opdringt ;

b) de begeleiding van de gastarbeiders bij het gebruik en onderhoud van hun woning nodig is : dit kan alleen door een ondersteunde lokale werking (cfr. Union des Locataires, groep Sint-Joost, de Marollen).

Onze bemerkingen hierbij gelden de soms paternalistische taal van de tekst. Gastarbeiders dienen « opgevoed ». Verder wordt bijvoorbeeld de functie van de Union des Locataires als het ware teruggedrongen naar dit begeleidingswerk. Deze mensen bedoelen echter precies structureel aan de huisvesting van migranten te sleutelen en hebben daar tot op zekere hoogte ook succes mee.

onderwijs

Hier wordt de discussie aangesneden tussen integratie-gericht onderwijs en bi-kultureel gerichte aanpak. Het is goed dat deze discussie gevoerd wordt. In onthaalkringen is immers al te gemakkelijk de bi-kulturele aanpak verheerlijkt, vanuit de bekommernis voor de niet-vervreemding van de cultuur van het land van herkomst. Dit is zeker belangrijk, maar ook voor de integratie-gedachte zijn waardevolle argumenten :

- voor de persoonsontwikkeling van het kind is het niet gunstig tegelijk in twee culturen te worden opgevoed ;
- bi-kulturele vorming is vaak overbelastend ;
- het kind blijft waarschijnlijk voor lange tijd of voorgoed hier en dient hier optimale ontwikkelingskansen te krijgen ;

Ook hier wordt gewezen op de allereerste noodzaak om de bijscholing van het onderwijzend personeel aan te pakken. Een apart stuk wordt gewijd aan het godsdienstonderwijs. Hierbij denken wij in een officieel stuk de stelling dat de ambassades buiten de regelingen voor het Islam-onderwijs moeten gehouden worden. De lange arm van Hassan wordt zo misschien toch een beetje gekortwiekt.

recente wetsvoorstellen

Tenslotte bespreekt Anciaux enkele voorstellen : over repatriëring van werkloze gastarbeiders (Mundeleer) ; over stemrecht op gemeentelijk vlak

(Glinne en Levaux) ; tegen het racisme (Glinne).

Ook hier sluit de tekst voor belangrijke passages weer vrij nauw aan bij wat leeft in migranten- en onthaalkringen. Over repatriëring volstaat het te verwijzen naar Bareel, nr. 2 : dossier crisis en migratie.

In verband met het gemeentelijk stemrecht komen wel wat afschermingsreflecties boven :

« Alleen al in een aantal Brusselse gemeenten kan het politiek stemrecht voor vreemdelingen enorme verschuivingen in politieke machtsverhoudingen teweeg brengen. (...)

Ter vergelijking : in Duitsland bepaalt de wet dat, eens het aantal vreemdelingen 12 % van de bevolking van een stad telt, er geen meer mogen bijkomen, omwille van het zogenaamde « Überfremdungsgefühl » dat de Duitse bevolking zou krijgen.

(...)

Uit dit alles meen ik te moeten besluiten dat alvorens men zich uitsprekt over dat voorstel, men een grondiger studie zou moeten wijden aan de gevolgen ervan alsmede aan de beweegredenen die tot de indiening van het wetsvoorstel hebben geleid ».

Is dit een late oprisping à la Vranckx : « Ik moet U er voor waarschuwen dat er kringen van vreemdelingen zijn die beogen met geweld de maatschappelijke structuur omver te werpen of fundamenteel te wijzigen... » (9)

Vic Anciaux : « Door racisme ingegeven daden te bestraffen treft men vooral de kleine man ».

De staatssecretaris stelt tenslotte voor om de Nederlandse regering na te volgen : zij stelt een internationale overeenkomst voor in het kader van de E.E.G. Het is een bekende politiek van de Nederlandse (en Belgische ?) regering om in delicate materies te wachten op de anderen.

Er is dan ook nog het racisme. Glinne diende reeds in 1966 een voorstel in om daden van racisme strafbaar te stellen. In Frankrijk kwam er ondertussen een dergelijke wet die zich inspireerde op deze tekst ; in België is het voorstel nog steeds hangende.

Anciaux heeft goed gezien dat « de laatste tijd vanuit bepaalde groepen geageerd wordt tegen gastarbeiders ». Naast acties van bv. « Jongerenfront », « Front de la Jeunesse pour l'Europe, l'Ordre et la Liberté » en « VMO » (te Berchem en Borgerhout), kunnen we moeilijk voorbijgaan aan twee manifeste gebeurtenissen :

- een « objectieve » studie over de wijk Sluizeken-Muide (Gent) die in feite uitpuilt van de scheldwoorden aan het adres van de Turken die in deze wijk wonen.
- het verkiezingsprogramma van het Vlaams Blok waarin de repatriëring van buitenlanders duidelijk wordt gesteld.

Ter illustratie enkele fragmenten uit een vlugschrift van deze partij :

« Gastarbeiders naar huis... Werk in hun stamland.

Geén gastdoppers meer. Geén ziekenkasteristen meer.

Geén kindergeldsjeiks meer. Geén harenbezitters meer.

EEN MAN - EEN VROUW !!!

Ook deze mensen hebben recht op leven - arbeid - geluk in hun eigen land, mits inzet van jarenlange ervaring, en spaargeld vergaard in België en elders.

Gedaan met de invoer van weerloze kleurlingenloonslaven !!!

Invoeren van een compensatiebelasting van 500.000 F voor alle buitenlandse jongeren, die hier geen militaire dienst hoeven te doen.

(...)

Zou een repressieve wet toch niet een middel zijn om hier iets aan te doen ? Anciaux meent van niet. « Door racisme ingegeven daden te bestraffen, treft men vooral de kleine man ».

globale aanpak gevraagd

Samenvattend pleit de nota voor : een globale aanpak (a), de herstructurering van de arbeidsmarkt (b), sociale investeringen, huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, rechtshulp en zelf-organisatie van gastarbeiders (c), en een nationaal organisme voor immigratie (d).

Hierbij toch nog enkele bedenkingen. De enige weg om de problematiek van gastarbeid zuiver aan te pakken lijkt ons dat beleidsmensen « een duidelijk onderscheid (gaan) maken tussen immigratie - een patronale aanwervingsstrategie met diepgaande gevolgen voor de eenheid van de arbeidersklasse - en met migranten die hier reeds verblijven en werken ».

Een nationaal organisme dat « permanent werkt, de hele problematiek behandelt en uitgerust is om snel en efficiënt te kunnen werken » kan alleen zinvol zijn voor de optimale ontplooiingskansen van de migranten die hier zijn. Hier dienen inderdaad verschillende ministeries samen te werken, zonder dat men komt tot een ministerie voor Vreemdelingenzaken. Gelukkig lijkt ons dat laatste niet de bedoeling te zijn van Anciaux. Belangrijk hierbij is dat de gezinshereniging niet ingeperkt wordt.

Wat de immigratie zelf betreft, of beter het werven van arbeidskrachten in het buitenland, dit moet tot de uitsluitende bevoegdheid van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid worden gerekend. De Adviserende Raad voor de Immigratie kan hier nuttig werk leveren (als hij af en toe wordt samengeroepen). Hier pleiten wij voor een absolute stop, in het belang van alle arbeiders : « de economische democratie wordt slechts vergroot als de solidariteit van de Belgische werknemers met de migranten bevorderd wordt, terwijl nieuwe arbeidsimmigratie verhindert wordt ».

Zulke stop en de voorgestelde herstructurering van de arbeidsmarkt zullen slechts in onderlinge wisselwerking kunnen gerealiseerd worden. Het is dan ook maar te hopen dat een volgende regering inderdaad de beleidsnota inzake migratie van Anciaux opnieuw ter hand neemt en de diskus-

sie opent over de geschetste beleidsperspektieven. Mocht dit niet gebeuren dan is het aan migrantenorganisaties, onthaalverenigingen en -diensten, en ook aan de vakbonden om dit gesprek zowel intern als extern aan te vatten en de gepaste aktiemiddelen te zoeken om hun konklusies werkelijkheid te doen worden.

Hugo SWINNEN

- (1) M. Melnyk « Les ouvriers étrangers en Belgique » Nauwelaerts, Leuven, 1951.
- (2) Bareel 1 : dossier « verblijfswetgeving » Bareel 3 blz. 3.
- (3) Albert Martens « 25 jaar wegwerparbeiders - Het Belgisch Immigratiebeleid na 1945 : blz. 267.
- (4) Bareel 1 - blz. 13.
- (5) Bareel 2 - dossier : « Met gastarbeid te loop tegen crisis ».
- (6) Frank Moulart, De Nieuwe, nr. 657 (29 oktober 1976) blz. 19.
- (7) Deze voorstellen put de Heer Anciaux bij Maes, Martens en Wolf : « Arbeidsmacht, diskriminatie, gastarbeid » blz. 224 en 225.
- (8) Miek Aerts en Albert Martens : « Gastarbeider, lotgenoot, landgenoot ? », blz. 154 en 155.
- (9) De Heer A. Vranckx, P.S.B., minister van Justitie in een radiotoespraak op 28 september 1970, geciteerd uit A. Martens, « 25 jaar wegwerparbeiders -

Vic Anciaux : « De gastarbeider weet dat hij van kapitaal belang is op onze arbeidsmarkt »

Kristenen en Moslims in gebedsstonde te Kortrijk

Maar voor wanneer die moskee ?

« Een moskee zonder minaret » blokletterde de regionale Kortrijkse krant « De Weekbode » op de voorpagina van zijn editie van 27 januari 78. Deze krant wist te vertellen dat de relaties tussen Moslims, bevolking en stadsbestuur zo uitstekend en vriendschappelijk waren geworden, dat de Marokkanen binnenkort een Moskee zouden krijgen. Deze is er in januari 1979 nog steeds niet. Ondertussen kunnen de Moslims één maal per jaar samen met de Kristenen, een gebedsstonde bijwonen in de St. Elooiskerk.

Groot is het aantal vreemdelingen in het Kortrijkse niet. Meer dan een vijfhonderdtal Marokkanen zullen er in die streek niet wonen. De inwijking is er trouwens zeer recent. De Kortrijkse bevolking kijkt dan ook vreemd op bij het verschijnen van kleurig en weelderig gedrapeerde Marokkaanse vrouwen.

Vreemdelingen hebben geen gunstige reputatie te Kortrijk. In 't stationskwartier zag je er vaak de « interdit aux étrangers »-bordjes. In de weelends komen immers inwoners uit Frankrijk (Tourcoing, Roubaix, Lille...), waaronder een respectabel aantal van Algerijnse afkomst, de Kortrijkse dancings en bijhorende Leieprinsessen opzoeken. En ze gaan al eens op de vuist met Vlaamse concurrenten.

Deze vreemdelingen mogen wel hun zaterdagse inkopen doen in Kortrijks luxueuze winkelstraten, maar blijven 's avonds best over de grens.

Het grootmoedige Kortrijk stond echter helemaal niet afwijzend t.a.v. de nieuwe Marokkaanse inwijkelingen. Zusters van een of andere school gaarden algauw tweedehandsmeubelen, gasfornuizen en klederen bij elkaar. Anderen staken de hoofden bijeen om hen onderdak te bezorgen. De Universitaire Parochie van de Kortrijkse Universiteit liet zich evenmin onbetuigd en de huidige schepen Soubry (CVP) was zeer nauw betrokken bij het wel en wee van de in Heule woonachtige Marokkanen.

Gebedsstonde

Andere initiatieven bleven niet uit. Heel origineel in elk geval, was de gebedsstonde van Kristenen en Moslims samen, die in januari 78 doorging. In 't raam van de Bidweek voor de Eenheid vond in de St-Elooiskerk een soort viering plaats waar zowel in het Nederlands als in het Arabisch werd

gebeden. Naast 350 Kristenen waren er een dertigtal Moslims aanwezig. Helemaal thuis voelden deze laatsten zich toch niet, want een groot deel van hen bleef achterin de Kerk rechtstaan. De Moslims baden trouwens zoals de Kristenen, en niet — zoals ze gewoon zijn — geknield op de grond.

Pastoor Decoene was heel blij met dit initiatief. Hij situeert het in de toenadering tussen Kristendom en Islam. In Cordoba en Tunis in 74, en in 76 in Tripoli vonden belangrijke congressen in dat licht plaats.

Decoene verwijst ook naar het Tweede Vatikaans Concilie, en naar de gemeenschappelijke geloofspunten in beide godsdiensten. Hij benadrukt ook nog dat het eenvoudigweg ging om een 'samenbidden'.

« Het was helemaal niet spektakulair. En indien de pers hier of daar dit gebeuren als een sensatiejagende stunt heeft voorgesteld, heeft die pers onze opzet niet begrepen » (Decoene in dagblad « Het Volk » van 3 maart 78). Ook de Marokkaanse gemeenschap bleek tevreden: « De muur is nu doorbroken ». Dat hierbij hun hoop uitging naar een lokaal voor een moskee, die de kristelijke gemeenschap had beloofd, valt niet te ontkennen.

Amicales

Minder opgetogen over het initiatief waren de Marokkaanse officiële instanties in Brussel.

Via de « Amicales », de officiële Marokkaanse sociaal-kulturele vereniging, maar in feite een soort verlengstuk van de politieke repressie in Marokko, werden de Marokkaanse inwoners van Kortrijk aangemaand de gebedsstonden niet bij te wonen. Het is niet onbekend dat het Marokkaans regime huiverig is voor de Europese, bevrijdende invloed op hun land. De tussenkomst van deze Amicales heeft vele van de Marokkaanse inwoners weerhouden, de gebedsstonden bij te wonen.

Moskee

Op 19 januari 79 wordt opnieuw een gebedsstonde georganiseerd. Maar de beloofde moskee is er ondertussen nog steeds niet. Omwille van fusieperikelen zijn er te weinig lokalen voorhanden, zegt schepen Soubry, die blijkbaar het nochtans ook kristelijk (CVP) stadsbestuur moeilijk kan overtuigen.

Het valt dan ook af te wachten of de Marokkanen naar de St-Elooiskerk zullen afzakken om de gebedsstonde bij te wonen.

Pastoor Decoene begrijpt dat een gezamenlijke gebedsstonde weinig zin heeft, als Marokkanen zich naar moskees in Mouscron, Lille of Gent moeten begeven om hun eigen godsdienst te beleven. Hij laat dan ook geen gelegenheid voorbij gaan, om het stadsbestuur aan z'n belofte te herinneren. En volgens recente informatie niet te vergeefs...

Het is betreurenswaardig dat Kortrijks kristelijke en politieke gemeenschap de aanwezigheid van buitenlanders pas beseffen als er één of andere gebedsstonde dient georganiseerd.

Misschien is er inderdaad een vriendschappelijke relatie tussen Moslims en bevolking, en is er inderdaad interesse vanwege het stadsbestuur. Maar van een volwassen dialoog en bijhorende dienstverlening is voorlopig nog geen sprake.

De onlangs gestichte *V.Z.W. Opbouwwerk voor Migranten Kortrijk* — die daarin verandering zou kunnen brengen — blijkt een papieren vereniging te zijn.

Subsidie-gewin via het *V.O.C.O.M.* (Vlaams Overleg Comité Opbouwwerk Migratie) blijkt aan die stichting niet vreemd. Maar daar zal niet veel te rapen vallen. Individueel dienstbetoon kun je moeilijk opbouwwerk noemen. Maar dat is in Kortrijkse kringen nog niet doorgedrongen.

Lieven VANDENBERGHE

de onbekende buitenlander

dossier vluchtelingen

samenstelling Marijke Wesseling, Moniek De Jonge en Lieven Vandenbergh

Politieke vluchtelingen zijn bevoorrechte vreemdelingen. Ze worden door de overheid verwend, hebben geen moeilijkheden met verblijf of met huisvesting, en als intellectueel krijgen ze bovendien makkelijk werk en kunnen ze zich relatief goed aanpassen.

Dit is één beeld van de politieke vluchtelingen in België. Bareel biedt u het andere — het beeld van de onbekende vluchteling. De lezer make zich echter geen illusies. Dit dossier licht enkel een tipje van de sluier op, waaronder wetgeving, beleid, hulpverlening, welzijnswerk... verborgen liggen. Van de hulpverlening en het welzijnswerk i.v.m. vluchtelingen krijgt u eerder een theoretisch beeld. Maar ter compensatie laat Bareel — gewoontegetrouw — de betrokkenen zelf aan 't woord. Geen volledig, maar wel een evenwichtig beeld van de onbekende buitenlander.

beleid inzake vluchtelingen

de improvisatie van overheid en onthaal

Wegwijs raken in het beleid rond politieke vluchtelingen bleek helemaal niet makkelijk. Dit kan ook moeilijk anders als dit beleid nogal duister blijkt te zijn. Maar voor migranten is dit niet uitzonderlijk.

Van ons krijgt U — voor U aan de karwei begint — volgend houvast: Er blijken twee soorten politieke vluchtelingen te zijn. Een « bevoorrechte » groep vluchtelingen die de overheid in contingenten naar hier laat overkomen, en de individuele vluchteling die hals over kop het vliegtuig naar Zaventem invlucht.

De jongste tijd zijn er voortdurend berichten over Z.O.-Aziatische vluchtelingen die door Westerse landen zullen worden opgenomen. Ook België zal vluchtelingen opnemen.

Maar de vluchtelingen die België wil opnemen zijn niet deze van de zinkende boten voor de kusten van Maleisië. Een wat exaktere berichtgeving in dit verband zou niet misstaan. Het zijn vluchtelingen die reeds twee à drie jaar in vluchtelingenkampen van de U.N.O. in Z.O. Azië verblijven.

De nieuwe vluchtelingenvloed in Z.O. Azië geeft aan reeds vroeger in vluchtelingenkampen terechtgekomen Z.O.-Aziaten de kans een 'thuisland' te vinden.

Wie beslist?

De Belgische beslissingen in dit verband (recent gaat het om een opname van 150 Z.O.-Aziaten en 150 Chilenen), worden genomen op aandringeren van het Hoog Commissariaat van de vluchtelingen van de U.N.O. Dit orgaan spoort de Belgische overheid aan, vluchtelingen uit een bepaald land op te nemen, en de regering beslist dan autonoom in hoeverre ze daar gevolg aan geeft. Aan deze beslissing gaat geen enkel officieel overleg vooraf met organisaties die voor opvang e.d., verantwoordelijk zijn. De Kabinet-raad beslist ook autonoom hoeveel geld aan die opvang zal besteed worden. Pas nadat deze beslissingen werden genomen worden andere, vooral private organismen, bij het beraad betrokken. Welke organismen precies? Daar blijken geen criteria voor te bestaan. In de praktijk zijn de grote zuilen vertegenwoordigd: *Internationaal Hulpbeetoon van Caritas Catholica*, de *Wereldraad van Kerken* (protestanten), het *Liberaal Solidariteitsfonds*, het *Rode Kruis*, het *Socialistisch Steunfonds* en het door dit laatste fonds gesteunde *KOLOCH*.

Samen met Justitie, Arbeid, Sociale Voorzorg, het Hoog Commissariaat van de U.N.O. en I.C.E.M. (Inter-gouvernementeel Comité voor Europese Migraties) dat de reis voor de vluchtelingen organiseert, worden deze organismen op Buitenlandse Zaken uitgenodigd ter verdeling van de vluchtelingen en de daarbij horende poen. Inzake de voormelde beslissing van België, 300 vluchtelingen op te nemen, werd 12 miljoen uitgetrokken.

Dit moet de reis dekken van de vluchteling, het afkopen van de stage bij de ziekteverzekering, en een onthaal voor de vluchteling (kost en inwoon voor twee maanden, meubels, kledij) behelzen.

Wat betreft de jongste beslissing van opname van Chileense en Z.O.-Aziatische vluchtelingen werd *KOLOCH*, dat door het Socialistisch Steunfonds (wegens interne perikelen reeds een tijd inactief) gesteund wordt, bereid gevonden de opvang van de 150 Z.Amerikanen op zich te nemen. Evident, daar *KOLOCH* een permanente structuur is voor vluchtelingen uit dit werelddeel.

Caritas neemt 75 Z.O.-Aziaten op, evenals de Wereldraad van Kerken. Deze organisaties regelen dan met het Rode Kruis en het Liberaal Solidariteitsfonds een eventuele verdere verdeling.

De kontrakten voor de opvang van deze vluchtelingen worden met het Hoog Commissariaat afgesloten.

Selektie

Welke vluchtelingen, bij naam en toenaam, naar België kunnen komen, daar komt de overheid niet in tussen. De selektie geschiedt door de organisaties die de opvang van deze vluchtelingen op zich nemen. Alleen Justitie gaat na of de door de organisatie voorgestelde vluchtelingen wel door de beugel kunnen. Voor de organisaties is

de selektie een moeilijke zaak. Caritas beschikt momenteel over zo'n 3.000 aanvragen voor opname van vluchtelingen uit het buitenland. Daarvan kan deze organisatie er nu 75 opnemen. Zij laat daarbij volgende criteria gelden: de voorrang gaat naar gezinnen met jonge kinderen (1); die reeds 2 à 3 jaar in kampen verblijven (2), en die verwanten of familie in België hebben (3). Deze criteria blijken ook bij de Wereldraad te gelden.

De laatste voorwaarde houdt verband met een gemakkelijke en vlugge integratie van de vluchteling. Er zal ook gemakkelijker een woning gevonden worden. Nogal belangrijk, rekening houdend met het feit dat slechts voor twee maanden onthaal-financiering aanwezig zijn.

KOLOCH hanteert andere criteria. Noodgedwongen, want hier betreft het meestal vluchtelingen die ofwel in direkt gevaar verkeren, ofwel in de gevangenis vertoeven. Deze vluchtelingen die in een noodsituatie zijn, krijgen bij *KOLOCH* voorrang. Het is dan ook evident dat het hier niet om gezinnen zal gaan. *KOLOCH* probeert die gezinsleden nadien over te brengen.

Maar dit levert nogal moeilijkheden op met Justitie. In dit getal van 150 zijn volgens de vreemdelingenpolitie ook de gezinsleden begrepen. *KOLOCH* ziet het anders. Als 150 Z.Amerikaanse vluchtelingen in het land worden opgenomen, moeten dit 150 noodgevallen zijn en niet bvb 30 gevangen Chilenen en 120 familieleden.

Justitie gaat met die interpretatie niet akkoord en zal dan ook de visa beperken.

Afschrikking

In tegenstelling met de opvang van deze contingenten vluchtelingen, is het onthaal van individuele vluchtelingen (vluchtelingen die — meestal zonder

voorafgaande toelating — België binnenkomen, en er het statuut aanvragen) weinig georganiseerd. Deze vluchtelingen moeten zelf hun statuut aanvragen, verschillende instanties aflopen, termijnen in acht nemen. (Zie in dit dossier: *Hoe wordt een politiek vluchteling een politiek vluchteling*). Het ontbreekt daarbij veelal aan deskundige (juridische) en tijdelijke hulp. Deze vluchtelingen moeten het ook financieel zien te rooien, en voor hen wordt ook de stage bij de ziekteverzekering niet afgekocht. Voor deze vluchtelingen hanteert de overheid een echt afschrikingsbeleid. Ze verschuilt zich daarbij achter de Conventie van Genève, die de kwestie van termijn en voorwaarden van ontvankelijkheid aan de nationale staten overlaat. Deze internationale leemte is voor de Belgische overheid een afdoend argument om elke kritiek op haar beleid af te wimpelen.

Ook de opvang en het onthaal van deze vluchtelingen blijkt weinig overzichtelijk. De overheid schuift de verantwoordelijkheid daarin ook hier naar de privé-organismen. Een manke (niet-bestaande) dialoog en coördinatie van deze organisaties met de overheid, en een gebrekkelijk overleg tussen deze organisaties onderling, maakt dat vluchtelingen nogal eens bijstand ontberen, en zich het statuut niet toegekend zien.

Komitee

De vluchtelingenorganisaties hebben dit gebrek aan overleg reeds in het verleden aangevoeld. Het gevolg daarvan was de oprichting van het Belgisch (Franstalig) Komitee voor Hulp aan Vluchtelingen in 1965, een v.z.w. gegroeid uit een subkommissie van het N.C.O.S. (Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking) onder voorzitterschap van oud-minister Deschrijver. De oprichting van dit Komitee had ook financiële oogmerken

(subsidies). Behalve het feit dat de organisaties die deel uitmaken van deze v.z.w. de eerder vernoemde zijn, valt over dit Komitee niet bijster veel te vertellen. De activiteiten bleken er vooral in te bestaan geldinzamelingen te organiseren.

De vluchtelingenvloed van de jongste jaren zou dit Komitee nieuw leven moeten inblazen. Maar zover is het nog niet. Alvast zijn de leden van dit Komitee eind '78 naar Justitie getrokken om de problemen van de individueel overkomende vluchteling te bespreken, en om Justitie te bewegen een soepeler houding aan te nemen.

Opvallend is wel dat *KOLOCH* niet bij het Komitee is aangesloten. Een ernstig overleg is er alvast nog niet.

Besluit

De Belgische overheid heeft autonome beslissingsmacht inzake de toelating van politieke vluchtelingen. Dit geldt zowel voor contingenten als voor individuele vluchtelingen. In beide gevallen is er wel de tussenkomst van het Hoog Commissariaat voor de Vluchteling (U.N.O.) In het eerste geval de vraag van dit commissariaat, vluchtelingen op te nemen. In het andere geval neemt het Hoog Commissariaat de beslissing over de gegrondheid van de aanvraag van de vluchteling. Maar met het bestaan van een informele « Commissie voor Verkiesbaarheid », bestaande uit vertegenwoordigers van het Hoog Commissariaat, Justitie en Buitenlandse Zaken (!) voor ogen, kan ook hier de invloed van de Belgische overheid niet ontkend worden.

De overheidsbeslissing tot migratiestop heeft dan ook een weerslag op het toelatingsbeleid inzake vluchtelingen. Anderzijds neemt de overheid geen enkele verantwoordelijkheid i.v.m. het onthaal en de opvang van vluchtelingen. De financiële steun daargelaten wordt de verantwoordelijkheid vol-

ledig door privé-organismen gedragen. Het feit dat bij overkomst van contingenten de privé-organisaties zelf een keuze uit de vluchtelingen kunnen maken heeft een belangrijke schaduwzijde. De gegrondheid van het vluchteling zijn, wordt niet nagegaan en tevens blijkt er onder vluchtelingen een handeltje te bestaan waarbij adressen van opvangorganisaties worden verkocht (weze het tegen een portie rijst). Het totaal overlaten aan privé-organismen van de hulpverlening heeft ook als gevolg dat op dit terrein moeilijker tot coördinatie wordt gekomen. Daardoor krijgen deze verenigingen weinig vat op het beleid, wordt de publieke opinie slecht geïnformeerd, maar vooral — wordt de individuele vluchteling aan z'n lot overgelaten.

Betekenisvol daarbij is dat in België geen enkele handleidende literatuur over opvang en begeleiding van de vluchteling bestaat. Voelen de organisaties zich al even verloren als de vluchteling?

vervolg van blz 17

Alvast zou men vreemdelingen in een korte folder kunnen informeren over de toetredingsformaliteiten bij het overschrijden van de grens en hem formuleren voor het aanvragen van het vluchtelingenstatuut kunnen geven, zoals Groot-Brittannië doet. Of zal de Belgische overheid dit alweer aan private organismen overlaten?

- (1) *Vluchtelingen die bij contingenten naar het land van toevlucht overkomen kennen die moeilijkheden niet. Hun situatie wordt automatisch geregeld (zie pag. 11).*
- (2) *In België heeft de minister van Buitenlandse Zaken zijn bevoegdheid gedelegeerd aan de afgevaardigde van het Hoog Commissariaat van de U.N.O. Beroep bij de Raad van State tegen een weigering door het H.C. is onontvankelijk, daar het H.C. een internationaal organisme is.*
- (3) *Deze Commissie is opgericht bij de wet van 31.5.1961 ter aanvulling van de wet op de Vreemdelingenpolitie van 1952. Zij heeft enkel adviserende bevoegdheid. Ondermeer moet deze Commissie verplicht de Minister adviseren. In het voormelde geval en bij uitzetting of terugwijzing van een erkende vluchteling. De Commissie is samengesteld uit een magistraat, advocaat, en een persoon die zich bezighoudt met bijstand aan vluchtelingen.*

« De rechten van de mens worden bijna nergens toegepast »

De Algerijn, L.B., verlaat op 24 september 1976 Algerië, met de bedoeling zich politiek vluchteling te melden in België. L. had in Algerië een staking georganiseerd in een nationale onderneming, waar hij directeur was van Sociale Zaken. De staking was gericht tegen wat hij noemt de militaire diktatuur van President Boumedienne en de etnische diskriminatie (Algerië telt 45 % Berbers). De moeilijkheden, sankties en vervolgingen die hij daardoor onderging, deden hem besluiten met vrouw en kinderen uit Algerië te vluchten. Hij steekt klandestien de grens over naar Tunesië, waar hij de Tunesische autoriteiten reispapieren vraagt om zich naar België te kunnen begeven.

Na een maand — de tijd die nodig was voor het onderzoek van de Tunesische autoriteiten — wordt hij niet naar België, maar naar Frankrijk gestuurd, waar vrouw en kinderen hem opwachten. Hij blijft nog twee maanden in Frankrijk, waar hij probeert geld te lenen bij vrienden, en het geld (400.000 Fr.) van zijn bankrekening in Algerië tracht te bekomen.

Tenslotte slaagt hij erin geld te lenen bij vrienden en onderneemt de verdere doorreis naar België waar hij op 5 januari 1977 het statuut van politiek vluchteling aanvraagt. Op 27 april 1977 krijgt hij bevel om het land te verlaten, nadat zijn aanvraag van het statuut niet ontvankelijk werd verklaard: België is niet het eerste land van toevlucht, L. was te lang onderweg.

Ondanks herhaalde discussies en tussenkomsten bij Justitie wordt hem tenslotte op 30 augustus 1978 een Ministerieel Besluit van Terugwijzing betekend. Hij moet het land binnen de 15 dagen verlaten en mag er nooit meer terugkeren.

Het verhaal dat nu volgt — zijn verhaal — is geen alleenstaand geval. Vele politieke vluchtelingen bevinden zich in een identieke situatie.

« *Waarom ik als toevluchtsoord België heb verkozen? Ja, kijk, ik had ook naar Frankrijk kunnen uitwijken. Maar tijdens de Algerijnse oorlog ben ik uit het Franse leger gedeserteerd. Nadien zijn er wel amnestie-maatregelen uitgevaardigd, maar toch vreesde ik dat die kwestie bij mijn aanvraag als politiek vluchteling zou doorwegen. Ik heb trouwens van meet af aan — zowel*

Interview

met

illegaal vluchteling

in Tunesië als in Frankrijk — verklaard dat ik in België het statuut van politiek vluchteling wou aanvragen. « Ik was ervan overtuigd erkend te worden. België heeft de reputatie een « terre d'asile » te zijn. En ik kan mijn « vluchteling zijn » uitstekend verantwoorden. Ik bekleedde een hoge positie in mijn land, verdiende er goed mijn brood. Ook had ik een grote verantwoordelijkheid t.a.v. mijn gezin. Ik heb deze positie in de weegschaal gesteld, en mijn gezin in een moeilijke situatie gebracht omwille van mijn politieke overtuiging. »

« Toen ik vernam dat mijn aanvraag niet ontvankelijk werd verklaard, omdat ik te lang onderweg was geweest, vond ik dat niet dramatisch. De Liga voor de Rechten van de Mens stond achter mij en ik kon die drie maanden die ik onderweg was verantwoorden. In Tunesië stond ik een maand onder controle. En het was ook logisch dat ik in Frankrijk eerst mijn gezin vervoegde en geldelijke middelen zocht om daarmee naar België te reizen. Trouwens de belangrijkste reden van weigering door Justitie was dat ik het statuut van politiek vluchteling zou hebben aangevraagd in Tunesië, wat helemaal niet waar was. » (Het Hoog Commissariaat voor Vluchtelingen van Tunesië heeft dit schriftelijk bevestigd. — n.v.d.r.)

« We bevonden ons hier trouwens in een tamelijk goeie situatie. Mijn vrouw — medisch assistente — had werk gevonden in een restaurant. Ikzelf werkte als handelsvertegenwoordiger. Financiële moeilijkheden hadden we helemaal niet. We hadden een appartement gevonden, meubels gekocht, enz. De kinderen gingen naar school. We hadden ons goed aangepast en leidden een normaal leven. »

« Op 30 augustus echter kregen we een echte klap. We moesten eruit tegen 14 september. Onherroepelijk. We hebben toen al onze meubels verkocht. Op 25 oktober zijn we in Amsterdam ingescheept naar Noorwegen. Maar toen we in Zweden aankwamen werd ik onmiddellijk opgesloten en mijn gezin werd naar een « foyer » gebracht. De volgende dag hebben ze ons op de boot terug gezet. We zijn dan opnieuw in België beland. »

« De terugwijzing kwam voor mijn vrouw en vooral voor mijn kinderen hard aan. Op de boot weenden de kinderen en wilden ze in geen enkel geval naar België terug. « België wil niet van ons weten » zeiden ze. Ja, 't is begrijpelijk, als je weet dat in Algerië de kinderen met een chauffeur naar school werden gevoerd. »

« Ik heb ondertussen een immigratie naar Canada aangevraagd. Deze is goedgekeurd, maar ik moet er eerst werk vinden, wat natuurlijk zeer moeilijk is. Ondertussen verblijf ik illegaal in België. Ik vermoed dat Justitie dat wel weet, maar het ook zo laat. De kinderen gaan trouwens naar school. En mijn vrouw kan nu en dan wat werken. »

« Ik beklag het me niet dat ik Algerië verlaten heb. Ik zou er in een strafkamp terechtgekomen zijn. Het is natuurlijk zeer hard voor mijn gezin, maar ik kon hen toch niet achterlaten in Algerië. Aan een mogelijke terugkeer naar Algerië later, denk ik voorlopig niet. Ik zal echter niet inactief blijven. Een politiek vluchteling stopt niet met de politieke strijd die hij voert. Hij voelt hem in zijn hart kloppen. »

« Ik weet dat er door die moeilijke situatie conflicten kunnen rijzen tussen mijn vrouw en mezelf. Van andere politieke vluchtelingen hoorde ik zelfs dat er veel echtscheidingen zijn onder hen. Tussen ons gaat het echter beter dan vroeger. Dat is voor mij een grote steun. »

« De Rechten van de Mens worden bijna nergens toegepast. Ik wil België niet bekritisieren omdat het mij het statuut niet toekent. Nee, ik plaats België op gelijke hoogte met de andere Westerse landen. »

Van studentenvereniging naar vluchtelingenwerking

Het Latijns-Amerikaans Huis, gelegen in de Zwedenstraat (n° 41) te Brussel, is de plaats waar sinds 1977 de Vereniging voor Latijns-Amerikaanse Studenten (S.E.U.L.) haar activiteiten houdt. Deze organisatie, opgericht in 1964, had tot doel de opvang en het wegwijs maken van de L.A. studenten die d.m.v. kulturele akkoorden in Europa kwamen studeren. Er ontstonden zowat overal centra van L.A. studenten (bvb. Brussel en Parijs).

De S.E.U.L. richtte zich overduidelijk naar de elite van de L.A. bevolking. Hier is echter de laatste jaren verandering in gekomen.

Het publiek verandert

Vanaf 1973 — datum van de putch in Chili — komt de S.E.U.L. steeds meer in aanraking met L.A. mensen afkomstig uit verschillende milieus met verschillende politieke opvattingen (intellectuelen, boeren, arbeiders, vakbondsleiders, militanten).

Allen hebben ze hun land moeten verlaten omdat ze, gekant tegen de diktatuur, aan de kant van hun volk staan. En het is de S.E.U.L. die haar werking nu gaat uitbreiden tot de opvang van deze politieke vluchtelingen; ze neemt hierbij een duidelijk politiek standpunt in tegen de militaire regimes en hun repressie. Deze evolutie in de S.E.U.L. is internationaal en brengt haar in moeilijkheden met de rijke Duitse katholieke kerk, die de verschillende S.E.U.L. centra financierde. Vanaf 1973 verliest ze alle steun van deze zeer reactionaire kerk, de subsidies worden ingetrokken en iedere verdere binding verbroken.

Sindsdien wordt ze gefinancierd door Belgische katholieke organisaties zoals « Entraide et Fraternité », waarvan ze behalve financieel weinig afhankelijk is. Ze krijgt ook geld van het A.B.O.S. (Algemeen Bestuur van Ontwikkelings-Samenwerking) voor het L.A. huis omdat dit een ontmoetingscentrum is dat sociaal-kulturele activiteiten organiseert.

De werking verandert

Tot 1973 bestond de werking van de S.E.U.L. uit het verstrekken van nuttige inlichtingen aan de studenten betreffende de verschillende universiteiten, het geven van adressen waar gratis taallessen konden gevolgd wor-

den en hulp bij het zoeken naar een gratis of goedkope woning.

Vanaf 1973 breidt deze werking zich uit en gaat de S.E.U.L. druk uitoefenen op de Belgische regering om visa's en paspoorten voor de politieke vluchtelingen los te krijgen; ze gaat eveneens druk uitoefenen op Belgische diensten en organisaties die geld kunnen geven voor de politieke vluchtelingen.

Zodra deze in België aankomen worden ze door het onthaalkomitee van de S.E.U.L. van het vliegveld gehaald, krijgen een tolk en worden geholpen met het in orde brengen van zeer dringende administratieve aangelegenheden zoals het verkrijgen van een verblijfsvergunning en het statuut van politieke vluchteling(e). Vervolgens stelt de sociale dienst van de S.E.U.L. de verschillende gevallen voor aan de sociale bijstand en Belgische katholieke organisaties zoals « Service Oecuménique Etranger » die geld beschikbaar kunnen stellen.

Meteen bij de aankomst probeert de S.E.U.L. in de directe materiële behoeften te voorzien: de meeste vluchtelingen komen direkt uit de gevangenis of klandestiniteit, hebben hals over kop vluchtend en al hun materiële bezittingen achterlatend zodat ze meestal niet meer bezitten dan kleren die ze aanhebben en deze zijn vaak niet eens geschikt voor het koude en regenachtige België. De S.E.U.L. verstrekt dus meteen warme kleren, zoekt naar goedkope woonruimte, zorgt voor meubels, keukenmateriaal enz. en verwijst naar gratis taallessen. Het psycho-sociaal centrum van de S.E.U.L. helpt al diegenen die getraumatiseerd aankomen en de repressie lijfelijk hebben ondervonden.

Daar de meeste vluchtelingen alleen of met hun gezin aankomen heeft de S.E.U.L. allerlei sociaal-kulturele groepen opgericht die ervoor zorgen dat de politieke vluchteling(e) niet volledig geïsoleerd raakt in een vreemd land met vreemde taal en gewoontes.

Het huis in psycho-kulturele aktie

Sinds 1977 (hiervoor hadden de mensen van de S.E.U.L. maar drie kamertjes tot hun beschikking) biedt het L.A. Huis ruimte aan een kinderatelier, een documentatiecentrum, de redactie van het blad voor politieke vluchtelingen « Franja » (zie documentatie Bareel), een folkloregroep, een studiegroep, een toneelgezelschap, een onthaalgroep, een vrouwengroep, een psycho-sociale dienst en solidariteitskomitees voor de verschillende L.A. landen.

Verder wordt er iedere maand een blaadje met de verschillende activiteiten uitgegeven en in de bar worden iedere week feesten georganiseerd; tenslotte kan men er ook eten.

Het doel van al deze activiteiten en groepen is drievoudig. Ten eerste moeten ze de integratie van de politieke vluchteling(e) in de Belgische samenleving helpen vergemakkelijken door o.a. het leren van de Vlaamse en Waalse kultuur; zo worden bv. avonden met Vlaamse en Waalse folkloristische groepen georganiseerd. Echter moet deze integratie wel vanuit de eigen kulturele identiteit gebeuren.

De politieke vluchtelingen zijn nl. verplicht om in het buitenland te verblijven, maar zodra het politieke regime van hun land verandert gaan ze terug (bv. er zijn hier geen Dominikanen meer sinds de Dominikaanse republiek werd uitgeroepen). Het is dus enorm belangrijk dat ze hun eigen identiteit niet verliezen en zich weer gemakkelijk in hun eigen samenleving kunnen integreren. Dit is dan ook het tweede doel van de verschillende activiteiten; zo leren bv. de kinderen in de kinderateliers de L.A. muziek, zang en dansen; ze horen er hun eigen geschiedenis, verhalen en sprookjes en leren daar op een L.A. manier schilderen: de kleuren zijn feller, de natuur en de huizen zijn anders, de hemel is blauwer.

Ook de vrouwen — er zijn volgens G. Ibrahim evenveel vrouwelijke als

Bezoek aan Latijns-

Amerikaans Huis

vervolg op p. 15

Enkele bedenkingen bij de psychosociale begeleiding van de vluchteling

Tegenwoordig worden in bepaalde gevallen door regeringen welbepaalde aantallen vluchtelingen uit een land officieel uitgenodigd en toegelaten. Recent was dit het geval met een groep Vietnamezen.

Hier komen specifieke en preferentiële onthaalmaatregelen aan te pas en uiteraard wordt een toelatingsbeslissing beïnvloed door o.m. de economische relatie met het betrokken land. Er bestaat ook een verschil in het onthaal van « gerenommeerde » vluchtelingen: ze hebben doorgaans de keuze tussen een groot aantal asiel-aanbiedende landen.

In de ogen van velen blijft de vluchteling echter iemand die zijn schaduw heeft verloren, een mens die iets wezenlijks mist en daarom alleen al verdacht is. Hij is een « sociaal geval », zoals delinquenten, dronkaards en verlaten kinderen.

De delinquentie bestaat natuurlijk wel. In sommige gevallen is, wat wij delinquentie noemen, in de kulturele opvatting van de vluchteling heel normaal. Daarbij komt dat hij vanuit het standpunt van « zijn regering per definitie reeds delinquent is. Komt hij een land illegaal binnen, dan staat hij ook daar weer op het randje van de strafbaarheid. Er zijn er die na een tijdje rondzwerven zonder zich ergens te mogen vestigen, tot misdrijven als het stelen van voedsel, het ontsnappen uit gevangenissen en het uitgeven van valse cheques zijn overgegaan — de overheid lijkt namelijk vaak te denken dat iemand zonder identiteit en vergunning ook niet slaapt en eet.

Positieve diskriminatie

Dit aangaande de houding van het publiek en de overheid. Maar ook binnen de onthaalvereniging bestaat diskriminatie en wel een positieve: aardig doen tegen iemand omdat hij kleurling, invalide of vluchteling is, wat gemakkelijk tot betutteling en een afhankelijkheidsrelatie kan leiden. Of er is geen goed contact tussen cliënt en begeleider, of het geval is zo ingewikkeld — en er liggen nog zoveel dossiers te wachten — dat deze vluchteling dan maar als een op zijn minst « deviant » geval terzijde wordt geschoven.

De begeleiding van een vluchteling houdt niet alleen in, te zorgen voor voeding, kleding, papieren, werk en onderdak, maar ook en vooral het geven van morele steun, raadplegen, zijn eventueel vertrek naar een ander

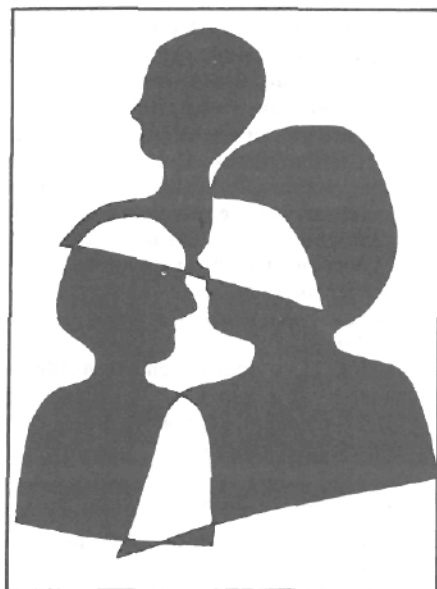
land regelen, de opvang in dat andere land zo mogelijk organiseren en hem in staat te stellen nieuwe levensvoorwaarden te veroveren. Hij moet opnieuw zelfbewustzijn en zelfwaardering verwerven. Voorwaarden en vereisten daar toe zijn: vertrouwen in zichzelf, realiteitszin en zicht op de toekomst. Zodra hij weer vertrouwen in de toekomst heeft, kan men hem helpen een juiste realiteitszin te ontwikkelen waardoor hij weer een toekomstvisie kan opbouwen.

Als men zich afvraagt hoe een vluchteling zich voelt, dan is het evident, dat dit een gevoel van « ver van thuis te zijn » is, maar een thuis dat hij noodgedwongen verlaten heeft. In een gesprek met een vluchteling moet men kunnen beseffen dat hij ook goede dingen achtergelaten heeft, en men moet niet met hem praten alsof alles in zijn land van herkomst slecht was. Nadat hij de ergste dingen verwerkt heeft, krijgt hij immers meer oog voor de realiteit om hem heen en gaat hij de nieuwe omgeving vergelijken met de oude.

Dat valt niet noodzakelijk in alle aspecten voordelig uit voor de nieuwe omgeving.

In kontakten met vluchtelingen zul je misschien ook vaststellen dat sommige waarden en normen tijdens de vaak woelige ervaringen, schipbreuk hebben geleden en dat anderen alles hebben overleefd (familie, religie, muziekbeoefening) wat een uiting is van een behoefte aan stabiliteit. Het hele gedrag van de vluchteling is erop gericht zich staande te houden in een vijandige omgeving.

Hij heeft — naar eigen aard en reacties op bedreigingen — een verdedigingsgedrag opgebouwd. Je dient dus als begeleider tot een gedegen gedragsinterpretatie te komen en een intens, menselijk contact is vereist. Altijd moet de realiteit in het oog worden gehouden en de begeleider kan niet meer doen dan helpen greep te krijgen op de werkelijkheid. Bij sommige vluchtelingen is echter dat beeld dat zij van de werkelijkheid hebben zo vervormd, dat hulp van deskundigen nodig is — denk aan mensen die voor hun vlucht gemarteld zijn. Hier moeten we ook vermelden dat er vluchtelingen zijn die zich niet wensen te integreren, ze willen zodra dat mogelijk is, naar hun land terugkeren. In die gevallen moet de begeleider de vluchteling kunnen helpen, zijn kulturele en

politieke identiteit te behouden, waarbij de vrijheid van meningsuiting, hoe beperkt die in België ook is, een belangrijke rol speelt. Hierbij kan dan ook een beroep gedaan worden op de reeds aanwezige landgenoten, waarbij de nodige voorzichtigheid geboden is tegenover « speciale » landgenoten (veiligheidsdiensten als DINA (Chili) en SAVAK (Iran) en « kulturele » verenigingen als de Marokkaanse Amicales).

Aanpassingsmoeilijkheden

Er staat de vluchtelingen ook een kultuurconflict te wachten, waarbij de cultuur van het onthaalland als een filter op de eigen normen en waarden fungeert en waardoor anderzijds de vreemdeling zich moet laten « infiltreren »; dit kan bijvoorbeeld tot uiting komen in de man-vrouw relatie. Behoedzaam en taktvol optreden zijn ook hier een eerste vereiste. We kunnen in ieder geval zeggen dat het integratieproces, en dus ook de begeleiding, een zaak is op langere termijn d.w.z. van jaren.

Wat de materiële hulpverlening betreft: het is nodig duidelijk de financiële kant ervan, in overleg met de vluchteling, onder de loep te nemen. Sommigen zoeken liever illegaal werk dan een beroep te doen op de bijstand, anderen maken er geen probleem van. Zo dient men bv. de kosten van het levensonderhoud, de huurprijzen e.d. na te gaan en ook in hoeverre de

vluchteling de waarde van het Belgisch geld kent. Als huisvesting heeft de vluchteling in eerste instantie ofwel niets of heeft hij zelf iets gevonden; in dit laatste geval is het meestal te duur voor hem (hotel, pension). Het is derhalve nuttig een up-to-date onderdaklijst bij de hand te hebben. Er moet echter zo snel mogelijk een definitieve huisvesting gezocht worden, en om een ongezonde afhankelijkheidsrelatie te voorkomen, moet de vluchteling dit bij voorkeur zelf doen, maar hij staat daarbij als vreemdeling voor een welbekende handicap.

Tewerkstelling is geen wondermiddel voor alle aanpassingskwalen. Je kunt er al van uitgaan, dat de vluchteling onder zijn capaciteiten zal moeten werken door gebrek aan taalkennis en goede referenties en door de situatie op de arbeidsmarkt. Daarom is het van belang samen met de vluchteling een toekomstperspectief op te bouwen en hem een beeld van de huidige economische toestand te geven. Beroepsopleiding en taalonderwijs zijn van vitaal belang.

De eerste periode van aanpassing kan gepaard gaan met ziekte of psychosomatische kwalen. Hier is het belangrijk dat de vluchteling adequaat met een geneesheer kan praten over zijn klachten wil deze laatste tot een juiste diagnose komen.

Opvangorganisaties

Wat de methodiek van opvang der vluchtelingen betreft, dienen enige « instrumenten » klaargehouden te worden. Eén ervan is de informatie over andere organisaties die zich met begeleiding bezighouden. Een ander is een lijst met artsen, advocaten en tolken, alsmede formulieren met alle voor de begeleiding relevante gegevens.

In het algemeen gesproken, is er in België op het ogenblik weinig opvangorganisatie. Meestal komt de vluchteling toevallig of na ettelijke verwijzingen bij een vereniging terecht. Er zijn verenigingen en organisaties die slechts een deel van de begeleiding op zich nemen zodat de vluchteling dan weer doorverwezen wordt.

Daarbij komt dat het contact tussen de organisaties onderling meestal niet veel verder gaat dan korte telefonische gesprekken (« kunnen we x naar U toesturen »?), er bestaat geen overkoepelend coördinerend orgaan zoals Nederland dat heeft.

Zodoende kan het ook voorkomen dat twee verenigingen zich met dezelfde vluchteling bezighouden zonder dat ze dit van elkaar weten (« des te meer kansen » denkt de vluchteling met enige « van het kastje naar de muur » ervaring).

vervolg van blz 13

mannelijke politieke vluchtelingen — hebben zich gegroepeerd om de politieke situatie en vooral de specifieke en economische problemen van de L.A. vrouw te analyseren, die evenals de vrouwen uit andere landen geen gelijk loon voor gelijk werk krijgt, minder rechten heeft dan de man en vaak alleen als seksueel object en goed voor het opknappen van het minderwaardig onderbetaald werk wordt beschouwd. Ten derde probeert de S.E.U.L. met haar activiteiten (konferenties, informatieve avonden enz.) de Belgische publieke opinie te sensibiliseren en haar solidariteit op te wekken, iets wat tot nu toe een positieve evolutie heeft gekend.

Alle L.A. mensen uit Brussel en geïnteresseerden uit de buurt bezoeken het huis dat funktioneert dank zij een 150-tal vrijwilligers, voornamelijk vluchtelingen, studenten en enkele Belgen die stage lopen bij de sociale dienst; per dag zijn er 10 tot 15 vrijwillig(st)ers + vrijgesteld G. Ibrahim + een part-time sekretaris die voor de funktivering (schoonmaken, koken, administratie, het verzorgen van de diensten enz.) instaan.

Gastarbeiders

Een ander probleem van de politieke vluchteling(e) betreft haar/zijn werk. De diploma's in eigen land behaald zijn hier niet geldig en wat daar praktisch ervaren werd kan in België vaak niet toegepast worden (zoals bv. het ontginnen van kopererts). De politieke vluchtelingen zijn dus meestal gedoemd om vuil en onderbetaald werk te doen, wat zowel sociaal als persoonlijk zeer devaloriserend is. Deze situatie vertoont veel gelijkenis met die van de gastarbeider die ook niet als volwaardig lid van de Belgische samenleving wordt beschouwd, uitgebuit wordt en het dagelijks racisme moet ondergaan; beiden kennen taalproblemen en het gevaar van totale akkulturatie door het verlies van de eigen cultuur.

In tegenstelling tot de gevolgen van hun verblijf in een ander land zijn de oorzaken van het verblijf wel verschillend; terwijl de gastarbeider economisch verplicht is om naar Europa te komen en hier ook bewust als goedkope werkracht door de kapitalistische werkgever wordt gehaald, is de politieke vluchteling niet hier gekomen om aan de hongerdood maar aan de politieke marteldood te ontsnappen. De politieke vluchteling(e) heeft wel het voordeel politiek bewustzijn te hebben, waardoor zij/hij, haar/zijn situatie beter kan analyseren en beter voor de verbetering van zijn/haar lot kan vechten. Natuurlijk is de S.E.U.L. solidair met de gastarbeiders en soms worden dan ook gezamenlijke activiteiten georganiseerd, voornamelijk met de Spaanse en de Portugese arbeidsorganisaties.

Politiek in huis

De politieke werking van de S.E.U.L. wordt verzekerd door de nationale komitees die hun activiteiten in of vanuit het L.A. Huis organiseren. Deze komitees verzorgen het solidariteitswerk met het specifieke land. Zo bestaat er o.a. een Chileens, een Braziliaans, een Uruguëes, Argentijns, Peruviaans, Columbiaans en Nigeriaans komitee. Ze zijn afhankelijk van de S.E.U.L. maar hebben geen beslissingsmacht, hoewel de mensen werkzaam in de S.E.U.L. wel in de komitees zetelen (zo is bv. G. Ibrahim lid van het Braziliaans komitee omdat hij Braziliaan is).

De criteria om in het bestuur te zetelen zijn niet gebaseerd op het al dan niet toebehoren tot een politieke partij of tot een nationaal komitee maar betreffen eerder de aanvaarding van de politieke lijn, die er van uitgaat dat de S.E.U.L. een pluralistische organisatie is die alle L.A. mensen in België vertegenwoordigt. Vandaar dat het kaderpersoneel zowel uit marxisten als uit katholieken en protestanten bestaat; het geheel is echter wel progressief.

Met de Belgische politiek wenst het S.E.U.L. zich niet in te laten om hier geen moeilijkheden te krijgen; buiten de organisatie echter kunnen de mensen zich op eigen verantwoordelijkheid inzetten voor een Belgische politieke partij of organisatie.

Samenwerken

Behalve in Brussel heeft de S.E.U.L. een werking in Vlaanderen en Wallonië waar ze samenwerkt met alle, daar bestaande L.A. groepen, komitees en studiecentra. Op internationaal niveau echter bestaat er geen overkoepelend orgaan dat de verschillende centra coördineert; deze zijn volledig autonoom hoewel hun basisproblematiek dezelfde is. Wel zijn er informele kontakten. Bij deze gelegenheden worden wel ervaringen uitgewisseld.

Tenslotte vroegen we aan G. Ibrahim waarom de L.A. mensen het nodig hebben gevonden om zelf een organisatie als de S.E.U.L. op te richten terwijl er toch Belgische instanties zijn die zich met de problematiek van de politieke vluchtelingen bezig houden. Hierop antwoordde hij dat deze Belgische instanties zeker nodig en nuttig zijn, maar dat hun rol begrensd en complementair is met die van de S.E.U.L.: er moet nl. een organisatie bestaan waar problemen van de L.A. mensen door L.A. mensen zelf in handen worden genomen; het gevecht tegen akkulturatie bv. kan moeilijk door Belgen worden geleid, niettegenstaande hun financiële en morele steun heel belangrijk is, en wel zo dat ze nog heel wat uitgebreid zouden kunnen worden.

Hoe wordt een politiek vluchteling een politiek vluchteling?

Als je omwille van gegronde vrees voor vervolgingen wegens ras, godsdienst, politieke overtuiging, enz., uit je land weglucht, ben je nog lang geen politiek vluchteling.

Het recht maakt het moeilijker dan dat.

Is het nu echt wel nodig dat er ontvankelijkheidsvoorwaarden, verschillend van land tot land, gesteld worden, dat de vluchteling een ingewikkelde procedure moet doorlopen, en dat hij — bij weigering van zijn statuut — de halve wereldbol mag aflopen? Hoe je — juridisch — politiek vluchteling wordt, weet je hopelijk na dit artikel wél.

Het begrip politiek vluchteling wordt in verband met oorlogen, natuurrampen, economische crisis, honger en vervolging gebruikt. In juridisch jargon spreekt men van «verplaatst persoon», «nationaal vluchteling», «statutair vluchteling»... Algemeen kunnen we stellen dat het om een migrerende buitenlander gaat. Om dit begrip «vluchteling» verder duidelijk te maken moeten we, om praktische redenen, de juridische terminologie hanteren — met enige kritische zin echter, want we mogen niet aannemen dat daarmee het verschijnsel in zijn geheel omschreven is.

Volgens de Conventie van Genève (1951) en het Protocol van New York (1967), beiden door België bekrachtigd, verbindt de regering zich ertoe, elke in deze conventies gedefinieerde persoon te beschermen: een vluchteling is

«elke persoon die omwille van gegronde vrees voor vervolgingen wegens ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging zich bevindt buiten het land waarvan hij of zij de nationaliteit draagt, en zich niet kan, of omwille van bovenbedoelde vrees, niet wil beroepen op de bescherming van zijn of haar land».

Een «statenloze vluchteling» moet zich bevinden «buiten het land waar hij of zij de gebruikelijke verblijfplaats had».

Dit is de omschrijving van een erkende vluchteling. Er zijn ook niet-erkende vluchtelingen, bijvoorbeeld de «geassimileerde vluchteling»: iemand die wel aan de voorwaarden om erkend te worden voldoet, maar liever geen «officieel vluchteling» wordt uit vrees voor vervolging van zijn achtergebleven familieleden.

Het zal er voor de begeleider dan ook op neerkomen, uit te maken in hoeverre de vluchteling met wie hij te maken heeft, in de definitie «past».

Het is echter niet genoeg werkelijk een politiek vluchteling te zijn om binnen de definitie te passen. Het zal er vooral op aankomen dit *feitelijk* vluchteling zijn juridisch waar te kunnen maken. En dit is voor vele individuele vluchtelingen (1) een ware lijdensweg.

In België valt de erkenningsprocedure in twee, soms in drie delen uiteen: de *ontvankelijkheidsbeslissing* (a) (de aanvraag, genomen door het Ministerie van Justitie, Dienst Vreemdelingenzaken) het onderzoek van de aanvraag op haar *gegrondheid* (b) door de Belgische Delegatie van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (HCR) van de U.N.O. Verwerpt de Delegatie de aanvraag, dan kan in theorie het ministerie van Justitie nog nagaan of het statuut al dan niet toegekend kan worden (c).

Ontvankelijkheid

Om ontvankelijk te zijn dient de aanvraag tot erkenning van de kandidaat vluchteling aan twee voorwaarden te voldoen. De vreemdeling moet a. rechtstreeks van zijn land van oorsprong aankomen (of omgekeerd: België moet het eerste land van toevlucht zijn). Hij moet b. deze reis afleggen in maximum 15 dagen.

Daarbij moet de vluchteling er zorg voor dragen dat hij zich binnen de 48 uur en zeker niet langer dan 15 dagen na zijn aankomst in België bij de politie aanmeldt, en verklaart dat hij het statuut van politieke vluchteling wenst. Binnen diezelfde termijn dient hij zich tot de Delegatie van het Hoog Commissariaat te wenden, om zijn aanvraag tot het bekomen van dit statuut in te dienen.

Met het bewijs van die aanvraag moet hij zich daarna melden bij de Vreemdelingenpolitie (Dienst Vreemdelingenzaken) van het ministerie van Justitie. Veelal zal hij daarbij ook nogal wat moeten aflopen bij de gemeentelijke diensten van zijn verblijfplaats.

Al deze eisen en voorwaarden inzake ontvankelijkheid van de aanvraag gelden niet voor vluchtelingen wiens verblijf van meer dan drie maanden vóór de aankomst in België, geregeld is, wat het geval is bij vluchtelingen die in kontingent naar België overkomen (1).

De meeste moeilijkheden stellen zich bij vluchtelingen die ofwel als toerist met geldige reisdokumenten ofwel klandestien (zonder enig identiteitsbewijs of paspoort) het land binnenkomen.

Deze vluchtelingen kregen immers bij hun afreis geen folder «*Hoe wordt ik politiek vluchteling in België*» in handen gestopt en zijn niet op de hoogte van de verschillende voorwaarden en termijnen. Met als gevolg dat de aanvraag door justitie vaak niet ontvankelijk wordt verklaard en de vluchteling het land moet verlaten.

De termijn van maximum 15 dagen om zich van het land van herkomst naar België te begeven blijkt in de praktijk benauwend kort. De nieuwe, reeds door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurde wet voorziet 3 maanden. Een hoogstnoodzakelijke verbetering.

Ook de voorwaarde dat België het eerste land van toevlucht moet zijn leidt in vele gevallen tot onoverkomelijke moeilijkheden.

Het is bvb. zeer de vraag of er wel sprake is van een vorig land van toevlucht, indien dit land in casu, de Conventie van Genève niet heeft ondertekend (bvb. Roemenië).

Soms weigert een eerste land van toevlucht wel een vluchteling te erkennen omwille van nauwe financiële en economische banden met het land van herkomst van deze. Vraagt de vluchteling daarop het statuut in een ander land aan, dan verwijst dit land naar het eerste land van toevlucht. Deze vluchteling zal in geen enkel ander

land nog het statuut van politiek vluchteling kunnen krijgen.

Met al deze moeilijkheden weet de Vreemdelingenpolitie (Dienst Vreemdelingenzaken) van het ministerie van Justitie geen raad. Deze dienst bijt zich dan ook halstarrig vast op de gegeven termijnen en voorwaarden en weigert pertinent — zelfs in dramatische gevallen — dergelijke aanvragen ontvankelijk te verklaren.

Het gevolg van deze houding is dat de vluchteling het land zal moeten verlaten, maar hoogstwaarschijnlijk in geen enkel ander land nog asiel zal vinden: Door zijn verblijf in België zal zijn aanvraag in een ander land (eveneens) onontvankelijk worden verklaard.

Alhoewel de Dienst Vreemdelingenzaken halstarrig op zijn standpunt blijft, en geen (individuele) afwijkingen toestaat, heeft hij toch begrip voor deze toestand. Vluchtelingen zullen onder bepaalde voorwaarden in België kunnen verblijven, tot het ogenblik dat hun situatie in een ander land werd geregeld. Voorwaarden die vreemdelingenzaken daarbij stelt zijn: dat de vluchteling vóór hij het bevel kreeg om het land te verlaten een aanvraag voor emigratie heeft ingediend via erkende migratiediensten (Wereldraad van Kerken, Internationaal Hulpbetoon van Caritas) (a); dat er geen enkel ander land is waar hij terecht kan (b); dat voornoemde *private organismen* instaan voor zijn bestaansmiddelen (c). Justitie stelt daarbij dat die 'soepele' houding uitzonderlijk blijft.

Gegrontheid

Heeft de vluchteling de gevaarlijke klip van de ontvankelijkheidsvoorwaarde omzeild, dan kan het onderzoek over de gegrondheid door het HC plaats vinden.

Gedurende dit onderzoek wordt zijn voorlopige verblijfsvergunning telkens met één maand verlengd. Tevens kan de vluchteling met het bewijs van de aanvraag, door het HC verstrekt, werk zoeken en verrichten. Het is echter zeer de vraag of een werkgever een werknemer in dergelijk weinig stabiele omstandigheden zal tewerkstellen.

Op het HC moet de vluchteling een lijst beantwoorden over o.m. zijn bewijzen van vervolging en motieven om het land te verlaten. Hij moet a.h.w. een bewijs van betrouwbaarheid en eer-

lijkheid kunnen leveren, en — indien mogelijk — het bewijs van een (eventuele) vervolging bij terugkeer of, voordat hij vluchtte. De bewijslast ligt niet enkel bij de vluchteling. Het HC dokumenteert zich eveneens en niet dikwijls doet ze dat bij de autoriteiten van het land van de aanvrager. Hetgeen de vluchteling in een hachelijke situatie kan brengen mocht het statuut niet toegekend worden, aangezien de autoriteiten van zijn land dan op de hoogte zijn van zijn aanvraag tot internationale bescherming. Terugkeer is dan niet meer mogelijk.

Ook de aanvraag voor een «*vluchteling ter plaatse*», die niet aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden (fase 1) hoeft te voldoen, stelt problemen. Het is denkbaar dat een vreemdeling, die hier gedurende jaren verblijft, na een proces van bewustwording, bijvoorbeeld door vakbondsactiviteiten, denkt dat hij het statuut van politiek vluchteling moet aanvragen. Zo iemand kan — als het statuut wordt geweigerd — het slachtoffer worden van de paradoxale situatie dat hij wél als gastarbeider of als student in België mocht verblijven, maar bij aanvraag van het statuut het bevel krijgt het land te verlaten.

Beslist het HC het statuut te verlenen dan staat de vluchteling voortaan onder bescherming ervan en wordt zijn legale situatie duidelijk: hij ontvangt een definitieve verblijfs- en arbeidsvergunning en een «*vluchtelingenpaspoort*». Wordt het statuut geweigerd dan kan hij daar weinig tegen doen. Bij het HCR bestaat in tweede instantie geen mogelijkheid tot beroep, er is althans geen procedure voor. Ook beroep bij de Raad van State is hier onmogelijk (2).

Indien de Afvaardiging van het H.C. in België van mening is dat een geval niet onder de bevoegdheid valt van de overeenkomst van Genève, noch van het Protocol van New-York, kan de kandidaat-vluchteling een verzoek richten tot de Minister van Justitie die over zijn lot kan beslissen via raadpleging van de zogenaamde Raadgevende Commissie der Vreemdelingen (3).

Rechtspositie

Zelfs na het verkrijgen van het statuut zijn alle juridische moeilijkheden nog niet van de baan. De vluchteling kan nog steeds uit het land verwijderd worden, maar dit slechts uitzonderlijk, en dan nog moet zijn geval voor de

eerder genoemde Raadgevende Commissie voor Vreemdelingen worden gebracht.

Voor de ziekteverzekering is de vluchteling niet vrijgesteld van de wachttijd (dit in tegenstelling met vluchtelingen uit kontingenten waarvoor de wachttijd afgekocht wordt).

De vluchteling heeft recht op een arbeidskaart en toegang tot onderwijsinstellingen en beurzen.

De politieke vluchteling kan tevens genieten van werkloosheidsuitkeringen. Wel dient hij daarvoor een voldoende aantal werkdagen aan te tonen, waarvan minimum één in België. Het is echter dikwijls vrij moeilijk de prestaties verricht in het buitenland te laten gelden.

Besluit

De ingewikkelde procedure die tot erkenning leidt bezorgt vele vluchtelingen zware kopbrekens. Ze kan heel wat vereenvoudigd worden en daartoe zijn reeds stappen ondernomen bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers door de Kamer goedgekeurd.

Voor de verruiming van de termijn van doorreis tot 3 maanden is een wezenlijke verbetering.

Dat België het eerste land van toevlucht dient te zijn blijft behouden. Justitie heeft gelijk dat deze kwestie internationaal dient geregeld, maar zou daartoe met Buitenlandse Zaken dringend wat gewicht in de internationale schaal kunnen leggen, en in afwachting de kandidaat-vluchtelingen in casu wat milder bejegenen. De door Justitie gehanteerde «België-is-niet-de-vuilbak-van-Europa-theorie» mag niet leiden tot onmenselijkheid.

Tevens dient in UNO-verband onderzocht hoe de beslissingen van het Hoog Commissariaat voor hoger beroep vatbaar zouden kunnen worden gemaakt. Ook de weigering, het statuut te verlenen zou duidelijker, preciezer en met redenen omkleed, meegedeeld moeten worden, met informatie over het gevoerde erkenningsbeleid.

Alhoewel de Belgische overheid haar bevoegdheid naar deze Afvaardiging gedelegeerd heeft blijkt ze in de praktijk de beslissingen van dit orgaan — via Justitie en Buitenlandse Zaken — nog fel te beïnvloeden. Beroep voor een afhankelijke rechterlijke instantie is dan ook dringend geweest.

vervolg op blz. 11

Vereniging voor Gastarbeiders Mol

Immigranten in onze dierbare kernenergie

'n Bezoekje aan Mol, nee niet het Mol van de Euro-élite die voor hun kulturele affiniteten eventjes overwippen naar Brussel, Parijs of Keulen, die in auto's met europlaten rijden en geen belasting betalen, maar het Mol van dat vijfhonderdtal Turken en Marokkanen, verspreid wonend in Mol Centrum, Ginderbuiten en Mol Donk. Het is voor deze laatsten dat de vereniging Gastarbeiders van Mol werkt.

Een aantal jaren terug werd deze vereniging gesticht als feitelijke vereniging met de bedoeling de vreemde arbeiders in hun individuele noden bij te staan. Ook hielp de vereniging bij het organiseren van een jaarlijks feest van en voor immigranten.

Deze werking is voornamelijk afgestemd op Moslim-immigranten (Turken en Marokkanen), zonder evenwel anderen (Italianen, Spanjaarden) uit te sluiten.

Geleidelijk ging de vereniging beter functioneren, o.a. via een maandelijks vergadering van vrijwilligers en immigranten. De problemen die daar aangepakt werden, gingen van zoeken naar aangepaste huizen tot het invullen van formulieren en/of aanvragen van faciliteiten waar de immigranten recht op hadden.

Nadien, rond 75-76, toen eigenlijk de meeste immigranten een woonst hadden naar eigen keuze, kwam ook het probleem van hun godsdienstbeleving ter sprake. De vraag door hen gesteld was over een eigen ontmoetingsplaats beschikken, met daaraan een bidplaats (Moskee) verbonden. Een aanvraag werd ingediend bij de gemeente Mol omdat daar de concentratie van gastarbeiders het hoogste was. Door verkiesingsmoeilijkheden en het wisselend gemeentebestuur kreeg de vereniging, na één jaar wachten, een huis van de gemeente Mol te huur (april '77). Dit huis werd heringericht als Moskee — vergaderplaats — sekretariaat. De kosten werden door de immigranten grotendeels zelf betaald.

In 1977 werd ook besloten de vereniging een officieel karakter te geven; meer rechtszekerheid en misschien ook recht op subsidiering was hiervoor de motivatie. Statuten werden opgemaakt en de stichtingsvergadering van de gloednieuwe V.Z.W., had plaats op 17 september 1977.

Tot hier een beknopt overzicht van de geschiedenis van deze vereniging.

Hoofdstuk Gerardine

Wat rekent de Vereniging nu tot haar taak en welke problemen stellen zich bij deze werking?

Om dit te vernemen maakten we een afspraak met Gerardine van Ende. Midden 1978 werd Gerardine opgenomen, binnen het plan Spitaels — in een project van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (O.C.M.W.) van Mol.

« Ik was werkloos en via het plan Spitaels, werd ik als bediende-tolk in het O.C.M.W. opgenomen om de concrete taalproblemen van immigranten die naar de sociale dienst van het O.C.M.W. kwamen op te lossen ». Gerardine spreekt vlot Marokkaans en kan zich ook duidelijk maken in het Turks.

« Ik ben tamelijk vrij om mijn werk, dat ik vroeger op vrijwillige basis deed binnen de Vereniging, nu van hieruit te regelen. Ik heb trouwens gemerkt dat de naam van het O.C.M.W. heel wat deuren sneller opent: het in orde maken van formulieren, het bemiddelen voor huizen gaat nu heel wat sneller ».

Nochtans heeft ze weinig contact met de Sociale Dienst van datzelfde O.C.M.W. één bureel verderop. Meer nog: het bestuur van het O.C.M.W. vroeg haar uitdrukkelijk om voor activiteiten van de Vereniging « geen briefpapier van het O.C.M.W. te gebruiken ». Dit is gereserveerd voor officiële brieven aan officiële instellingen.

Gerardine: « Eigenlijk vind ik dat beter, want zo kan ik het briefhoofd van de Vereniging wat publiciteit geven ».

Moskee

De Vereniging, die voornamelijk

werkt met vrijwilligers, slaagde erin om een leegstaande gemeentewoning los te krijgen voor het inrichten van twee moskeeën. Eén voor de Turkse en één voor de Marokkaanse gemeenschap. Gelijktijdig met het huren van dit huis, ontstond een breuk in de samenwerking tussen Belgen, Turken en Marokkanen. De oorzaak was dat de Marokkanen niet akkoord waren met de eisen gesteld door het gemeentebestuur van Mol in verband met het verhuren van het huis.

De grote meerderheid van de Marokkaanse families is sindsdien naar het aanpalende Dessel verhuisd. Daar werd door de Vereniging bemiddeld om hen op te nemen in de Sociale Woningen van Dessel. Wat voor een tiental families ook aardig lukte. Alhoewel « onlangs de gemeente liet weten dat de drempel hiermede bereikt was... »

Het zal wel zo zijn dat de enkele Marokkanen zich geminoriseerd voelen t.o.v. de grotere Turkse gemeenschap. Turken die bovendien politiek en sociaal veel minder skrupules en repressies kennen en zo gemakkelijker voor hun rechten opkomen. (Hun moskee in het huis van de Vereniging is een juweeltje van zorgzaamheid.) Eén der Marokkaanse « leiders » die wij gingen interviewen bevestigde dit onrechtstreeks door zijn eerder afwachtende en vragende houding t.o.v. gemeente, scholen en andere overheden.

De begeleiding naar zelfwerkzaamheid verloopt blijkbaar heel wat lastiger bij hen. Toch geen reden voor de Vereniging om de schouders te laten hangen, vinden wij.

Dit deden ze dan ook niet. De scheiding is in zoverre opgeheven dat de verschillende nationaliteiten dit jaar toch gaan samenwerken om het jaarlijks feest te organiseren.

Taal

« De nood aan Turkse en Marokkaanse leraars is bijzonder groot, en is een blijvend aandachtspunt voor de Vereniging. Het oplossen van deze nood loopt evenwel niet van een leien dakje, en allerhande instanties (schoolhoofden, gemeentebesturen, ministeries) zijn erbij betrokken. Tot nog toe is het ons gelukt om klaslokalen in twee scholen ter beschikking te krijgen. Waar, na schooltijd, door een Turkse leraar les wordt gegeven aan Turkse kinderen. Zodoende wordt in de school te Ginderbuiten maandag en dinsdag, in Mol-Donk donderdag en vrijdag na 17.00 u. les gegeven in Turkse taal en geschiedenis. Voor de Marokkaanse gemeenschap hebben wij dit nog niet kunnen bewerkstelligen.

Vrouwen

De werking met de immigrantenvrouwen vloeide voort uit huisbezoeken, die gedaan werden om allerlei problemen op te lossen als bv. het bezoek aan de huisarts of gynecoloog, het optreden als tolk in het ziekenhuis, enz. Deze — eerder individueel gerichte werking — dient een verlengstuk te krijgen met groepswerking. Via naallessen wordt nu geprobeerd om deze vrouwen te bereiken en samen te brengen. Het afbouwen van de geïsoleerde positie van de vrouw, vooral de Marokkaanse, is hierin een voornaam werkdoel. De Turkse vrouwen kennen dit isolement veel minder, velen gaan immers werken in de fabrieken in de buurt (flessenfabriek). De resultaten van deze werking zijn zeker niet spektakulair of oogverblindend.

dend. Geduld is hier een grote deugd. De langzaam groeiende respons op deze werking toont ons echter de weg en de wil ermee door te gaan.

Slot

De vereniging is, door het opnemen van Gerardine in het Bijzonder Tijdelijk Kader van het O.C.M.W., in een stroomversnelling terecht gekomen doordat Gerardine nu de problemen van de Vereniging kan behartigen tijdens haar dagtaak.

Dat dit wrijvigen meebracht met het O.C.M.W., ligt voorhanden, doch dit is geen reden waarom andere, kleinere verenigingen, niet zouden aankloppen bij het plaatselijk O.C.M.W. om opgenomen te worden in een ruimer « Plan-Spitaels » van dat O.C.M.W., hoewel dit ook z'n voor- en nadelen heeft natuurlijk.

Frank BUNDervoet
Lode VAN LOOCK

Ik wil bareel

Als je BAREEL verder wil ontvangen, vul dan deze strook duidelijk en volledig in.

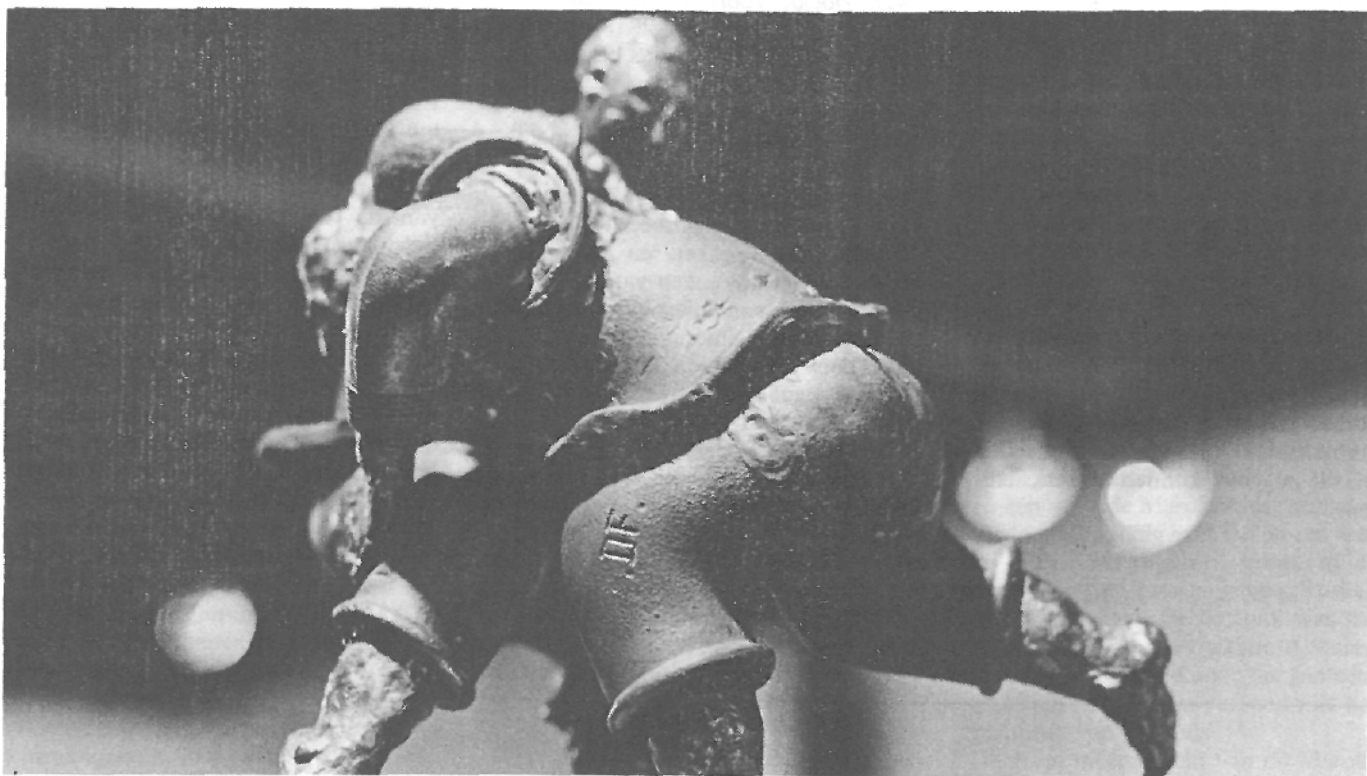
Naam :
Adres :
Woonplaats : postnummer :
Functie :

Denkt voor een gratis abonnement op BAREEL in aanmerking te komen om volgende reden :

Neemt een abonnement tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het O.C.G.B. met de vermelding « Abonnement BAREEL ».

Aanduiden wat gewenst wordt
en opsturen naar : Administratie BAREEL
Gallaitstraat 78
1030 BRUSSEL

Kunst, van, door en over migranten

LUIK

Voor de twaalfde maal organiseerde de « Service Provincial d'Immigration et d'Accueil », samen met enkele andere diensten een tentoonstelling van werken van een aantal amateur-kunstenaars uit het immigrantenmilieu (november 1978).

Wat bij het betreden van de tentoonstellingsruimte treft, zijn de rust, de royale presentatie en de (jaarlijks) hoge(re) kwaliteit van de werken. Er bestaat duidelijk een wil om er een tentoonstelling van te maken die evenwaardig is aan andere in Luik en elders. En alhoewel amateuristisch werk onderscheiden van professioneel moeilijk is, mag zo'n gelegenheid niet leiden tot een bijna alleen vooropstellen van elitaire mensen en hun werken. Daarbij moeten we zeker rekening houden met de hier gestelde eis voor deelname: de kunstenaar moet amateur zijn. Maar hoe controleer je dat onderscheid? Het zou misschien beter zijn geweest dat beiden — amateurs en beroepskunstenaars — aanwezig waren geweest, desnoods in gescheiden ruimtes, zodat meer mensen daardoor een kans zouden hebben

gehad. Het standpunt van de organisatoren is echter dat « goede en slechte kunstwerken samen elkaar venietigen en dat zondagsschilders in Luik op andere plaatsen terecht kunnen... » Vermelden we nog dat bij deze tentoonstelling het toegelaten aantal werken, twee per persoon, in enkele gevallen duidelijk overschreden werd, o.m. door de Italiaan Tony Filicibus, die vijf werken tentoonstelde en vier vermeldingen kreeg? (Geen kritiek op de technisch-artistische vaardigheid van Filicibus echter). Opvallend was de afwezigheid van de Noordafrikaanse immigranten. Dat niemand uit deze groep zich aangemeld had, zoals de organisatoren aanvoeren, kan niet als enig ekskuis gelden. Zou het niet mogelijk zijn hen aan te trekken door de toegelaten expressiemiddelen (etsen, kollagen,

schilderijen, pentekeningen, beeldhouwwerk, keramiek) uit te breiden zodat hun uitdrukkingsmiddelen zoals weefkunst, wooninrichting en sieraden aandacht krijgen? Meer algemeen dan: dergelijke tentoonstellingen zouden niet zozeer als een apart gebeuren, gepatroneerd door enkele Belgische organisaties moeten doorgaan, maar wel als een activiteit waarbij integratie van buitenlanders en Belgen voorop staat. Dit bleek ook de opvatting van de « Service Provincial » van Luik: « We willen getto's vermijden zodat Belgen en immigranten met behoud van hun originaliteit, samen kunnen leven ».

Jan DE STAELEN

BRUSSEL

In het paleis van schone kunsten liep tijdens de maand november een fototentoonstelling van C. Carez en M. Vanden Eeckhoudt. Deze « Immigrantenkroniek » tracht een aantal facetten van het leven van gastarbeiders in ons land te belichten.

De foto's waren begeleid door teksten die enkele aspecten van de gastarbeid benaderen, zoals het ontstaan ervan in relatie tot vraag en aanbod in ons land, voorstellen van de Raad van Europa m.b.t. de migrerende werknemer, getuigenissen van deze mensen zelf over hoe zij hun realiteit ervaren, het wetsvoorstel tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden, een paar citaten over de aktie van de Amicales, en enkele statistieken. Beide elementen, foto en tekst, vinden hun weerslag in een door Vie Ouvrière uitgegeven boek « Chronique Immigrées » (184 blz., 395 fr.). In dit boek vinden we dan ook een meer uitgebreide versie van de hierboven ge-

noemde teksten. Ondanks de vaak moeilijke opnamesituaties, vertonen de foto's een tamelijk goede technische kwaliteit. Een aantal ervan vormen het resultaat van opgezette montage, wat echter niets afdoet aan de overdrachtelijke waarde van de inhoud, terwijl andere momentopnamen van personen (families) zouden kunnen verwijzen naar een menselijke relatie tussen de gastarbeider en de fotograaf. Het geheel wordt een fotoreeks die, op enkele uitzonderingen na, een beeld tracht te brengen van de eigen geaardheid van de immigrant en daar soms ook in slaagt: kijk maar naar « het gebed » en het rituele slachten van een schaap. Twee jaar werken om dit doel te

bereiken is tamelijk kort, en dat wordt doorheen de reeks soms ook voelbaar. Toch komen enkele aspecten verweven met het immigrant-zijn goed naar voren; de vraag is echter of de immigrant zelf hier iets aan heeft. Mij dunkt dat deze reeks een uitnodiging vormt om de eigenheid van de gastarbeider niet te beschouwen als een te eigenzinnigheid, maar om ze in hun totaliteit te aanvaarden. Voorts kunnen tentoonstelling en boek ons ertoe aanzetten contact met de gastarbeiders zeker niet uitsluitend te beperken tot alleen maar koele, registrerende weergave, éénrichtingsverkeer als het ware, waar verder te gaan.

WILRIJK

Met deze tekening won Abdel Ahmindach, uit Wilrijk één van de hoofdprijzen van de internationale raffeesen-jeugdprijsvraag: een reis met gans zijn familie naar Marokko.

Dokumentatie

De rubriek wordt verzorgd door Patrick Foré, documentatiedienst O.C.G.B. Materiaal ter aankondiging kunt U zenden aan het O.C.G.B., Gallaitstraat 78, 1030 Brussel, t.a.v. Patrick Foré.

Alle gesommeerde dokumentatie ligt ter inzage op het O.C.G.B., uitgezonderd waar anders vermeld.

Brochures

Hulpmiddelen voor werkers in de Gezondheidszorg, in hun contact met Turken en Marokkanen, 4 projecten: Dieetproblematiek / Zwangerschap, bevalling en kraambed / Verzorging en voeding van de Zuigeling / Jeugdgezondheidszorg, Schoolgezondheidszorg.

Een « must » voor al wie in aanraking komt met migranten. Elk onderwerp bestaat uit drie praktische hulpmiddelen:

1. bevattelijke tekeningen over wat er gebeurt in een bepaalde situatie, met tweetalige tekst eronder: om mee te geven;
2. een uitstekend verzorgde achtergrondinformatie voor de hulpverlener;
3. een « sleutelwoordenlijst » rond de behandelde problematiek, met vertaling en uitspraak eraan; men kan ook een cassette krijgen met de juiste uitspraak.

Laten we kort zijn: deze uitgave is goedkoop, handig, onmiddellijk bruikbaar, ze is « af ». De vrijwilliger, de schoolverpleger, kliniek of thuisverpleger moet dit hebben. Slechts enkele prentjes behoeven aanpassing voor de Belgische situatie.

Te bestellen:

Buro Voorlichting Gezondheidszorg
Buitenlanders
Postbus 3200 NL 3502 GE Utrecht
Nederland

Prijs = 20 BF per thema,
30 BF per brochure.

Boeken

Nederlands voor gastarbeiders, samenstellers: H. Oosterling, F. Nijhuis en R. Lenoir, Rotterdam 1977.

Deel 1 lesboek 103 blz. (f. 5,50)
Deel 1 instructieboek 145 blz. (f. 8,50)
Deel 2 lesboek 108 blz. (f. 6,50)
Deel 2 instructieboek 108 blz. (f. 9,00)
Uitgave Taalkursus Oud-Zuid, p/a Zwedenstraat 52 Rotterdam en ook daar te bestellen.

Wat doet Osman?

- ☐ Osman staat.
- ☐ Osman ligt.
- ☐ Osman loopt.
- ☐ Osman zit.

Woordenlijst Marokkaans Arabisch - Nederlands en Nederlands - Marokkaans Arabisch, Monster, 1978, 294 bladzijden.

Rechtstreeks verkrijgbaar bij Mevr. J.C. de Waard - te Velde, Burg. Wouterlaan 8, Monster. De prijs is 13,25 Fl inclusief verzendingskosten.

Wijze van betalen: postgiro 462481 in Nederland.

Voor België: schrijf voor inlichtingen.

Tijdschriften rond « gastarbeid »

Droit et liberté, maandblad van MRAP, Mouvement contre le Racisme et pour l'Amitié entre les Peuples. 120, rue Saint-Denis - 75002 Paris - Frankrijk. Een abonnement kost 75 FF.

Centre des immigrés, maandelijks periodiek, verschijnt in verschillende edities voor verschillende belangengroepen — bv. Poolse, Turkse, Spaanse en Portugese gastarbeiders. Adres: Rue du Beffroi 15 - 5000 Namur.

Franja, una revista para los esclavos latinoamericanos, revue trimestrielle. « *Franja es un instrumento político, cultural y social de la comunidad de exilados latinoamericanos. En ella pueden expresarse libremente las diferentes tendencias y opiniones propias a esta comunidad. Su proyecto político está vinculado a la lucha de los pueblos latinoamericanos por el Socialismo y contra el imperialismo y las burguesías dependientes.* »

Duidelijk genoeg dachten wij. Te bestellen: 41, Rue de Suede - 1060 Bruxelles. Prijs: 50 Fr per los nummer.

Migrants Nouvelles, bulletin van het documentatiecentrum van migranten van CNDP (Centre National de Documentation Pédagogique), orgaan binnen het « Ministère d'Education » (Frankrijk).

Versijnt 10 maal per jaar en geeft beknopte informatie, dus geen lange artikelen.

Dit in tegenstelling met:

Migrants Formation, dat door dezelfde mensen wordt verzorgd, slechts 6 maal verschijnt en informatie geeft via artikelen. Jaarlijks verschijnen eveneens 2 « dubbel-speciale » nummers die dan één specifiek onderwerp uitdiepen. Het laatste « dubbel-speciaal » ging over « Adolescents immigrés » en het eerstvolgende zal handelen over « Femmes immigrées » (te verwachten in maart 79). De « dubbel-speciaal » nummers zijn diepdruk en heel goed verzorgd, de anderen, zowel « Migrants nouvelles » als « Migrants formation » zijn offiset.

Abonnement:

— Migrants Nouvelles, 10 nrs, 25 FF.
— Migrants Formation, 8 nrs, 30 FF.

De speciale nummers van « Migrants Formation » zijn ook afzonderlijk te bekomen.

Te bestellen: CNDP, 4, rue de Stockholm 75008 Paris - Frankrijk.

Statistieken

Maandelijks bulletin van de R.V.A. Puilt uit van statistieken en tabellen... Nogal droge informatie maar toch bruikbaar materiaal i.v.m. gastarbeid. Abonnementen op de publikaties van de R.V.A.: Halfmaandelijks mededelingen: 90 Fr. Maandelijks bulletin: 400 Fr. Economische en sociale studies: 265 Fr.

Te bestellen: R.V.A. - Keizerslaan 7 - 1000 Brussel.

Artikelen / Tijdschriften

Vrij Nederland, 13 januari 1979, kleurenkatern, blz 20 tot en met 29.

« **Het huis van gehoorzaamheid, de vrouw in de Arabische wereld.** »

Een samenvatting van de laatste hoofdstukken van Nawal al-Sa'adawi's recentste werk nl.: al-Wagh al-a'ari lil mara'a al-arabya (het naakte gezicht van Arabische vrouwen)

Bewerkt en vertaald door Betsy Udink.

Haagse Post, 13 januari 1979, jrg 66 nr 2.

De tweede generatie gastarbeiders

« *Het Cultuurpatroon van de ouders willen ze niet meer, maar de Nederlandse samenleving houdt hen op een afstand.* »

Jonge Turken en Marokkanen raken in een niemandsland en zwerven in groepen door de grote steden. Hun onvrede groeit. » (HP)

Rapporten

Amnesty International Landenschrift: Marokko.

Bedoeld is een samenvatting te geven van de beschikbare informatie omtrent politieke gevangenschap, martelingen en de doodstraf in Marokko.

Te bestellen bij Amnesty International, Blijde Inkomststraat 98, 3000 Leuven - prijs: 15 fr.

Een twaalfal landschriften zijn reeds verschenen waaronder ook bvb. dit van Turkije.

Amnesty International Landenschrift

MAROKKO

Weer draaide de kongresmolen, en ze wierp in 1978 een bescheiden rapport op de markt. Uiteraard is er een professor die (op kunstvolle wijze) het onderzoek van anderen samenvat (W. Dumon).

Maar daarenboven krijgen we nog drie originele getuigenissen van mensen over mensen. Eéntje dat de hele uitgave rechtvaardigt: de achtergronden van gezinshereniging in Noord-Afrika van mevrouw M. Creighton. Heel realistisch. Een ander, dat wat interessants rond (de weinig bekende) Turkse migrantenfamilie oplevert van D. Koopman; ietwat « beleidsachtig » toch. Tenslotte een bijdrage van mevrouw L. Van Den Berg-Eldering over de positie van de vrouw in de Marokkaanse migratie, maar van haar kregen we sindsdien een meer uitgewerkte publikatie (zie bespreking Bareel 2). F.B.

Gastarbeid en welzijnswerk

Een onderzoek naar het functioneren van de Stichtingen Welzijn Buitenlandse Werknemers (SWBW), in samenwerking met werkgroepen en organisaties van buitenlandse arbeiders. Dit onderzoek werd gedaan door de projectgroep Trekarbeid van het Andragogisch Instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Adres: Aweg 30, Groningen Nederland.

Proefschriften

Asiel aan politieke Vluchtelingen

Het Belgisch vluchtelingenbeleid in internationaal en nationaal perspectief. Van Herck Myriam, september 1978, 134 blz.

Fakulteit der Sociale Wetenschappen, Departement Politieke Wetenschappen, K.U.L.

Educatieve voorzieningen voor gastarbeiders en gastarbeiderskinderen in Nederland, Meurrens Nadia, september 1978, 270 blz.

Fakulteit der Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Seminarie voor Comparatieve Pedagogiek, K.U.L.

Funktiebepaling van de sociale dienst voor gastarbeiders (SODIGA) (arr. Aalst) vanuit de registratie van de dienstverlening. Marleen Van der Haeghem, zittijd 1977, 118 blz.

Katholiek vormingscentrum voor Maatschappelijk Werk, Gent.

Lezersbrieven

Lezersbrieven zijn steeds welkom op de redactie, Gallaitstraat 78, 1030 BRUSSEL.

Naam en adres moeten ons bekend zijn maar mits uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek kan dit weggelaten worden. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten.

Ik ben zo vrij even uw geëerde aandacht te vestigen op een passus (middelpagina 5) uit het interview met mijn tolk kd. Celan Yedikapu (artikel « Waar zullen al die mensen naartoe moeten? »)

Inderdaad verliet de vriend Celan ons einde 1974 om in Turkije 2 jaar legerdienst te volbrengen.

Sindsdien en ononderbroken heeft zijn broeder Ibrahim Yedikapu op even korrekte wijze zijn taak overgenomen. M.a.w. er was geen onderbreking gedurende de beschouwde periode van 1975 tot 1977, zoals er geen onderbreking is sinds vernoemd jaartal.

Aanvullend vragen wij U ook onder de hoofding Migrantwerking in Vlaanderen - rubriek Oost-Vlaanderen (blz. 16) eveneens « A.B.V.V. Gent-Eeklo » dienst Gastarbeiders, 9 Vrijdagmarkt, 9000 Gent, verantwoordelijke E. Gratz te willen vermelden.

R. VERDONCK
Gew. Sekretaris - A.B.V.V.

nopt beknopt beknopt beknopt beknopt b

Ministeriële omzendbrieven

In een vorige bijdrage vertelden wij ook dat voor de minister van Nederlandstalig onderwijs het hemd nader is dan de rok.

Op 17 juli 1978 schreef hij inderdaad een omzendbrief waardoor Marokkaanse kinderen o.a. een a-politiek islamitisch godsdienstonderricht wordt verzekerd!

Enkele kopjestellende staatscholen en kopjesvergarende vrije scholen maakten dat die brief prompt werd ingetrokken.

Wie geeft er iets om de ziel van het kind?! Zeker als het dan nog maar over vreemde zieltjes gaat, nietwaar. Ook spijtig is, dat een ad hoc commissie die enige tijd in dat Ministerie samenkwam rond deze problematiek, tezelfdertijd in zijn hemd kwam te staan. Hun raadgevingen leken wind geworden.

Konkreet kunnen wij de Marokkaanse ouders en de direkties van de scholen enkel aanraden om de aanvragen voor een Islamitische godsdienstleraar uit te stellen of in te trekken. Het is immers duidelijk dat een groot deel der ouders zich zullen verzetten tegen al te politiek gekleurde godsdienstleraars vanuit de Aluini- en ambassadekringen.

Ontslagen in de nederlandse stichtingen

Onlangs verscheen in de nederlandse 'Volkskrant' een artikel rond de welzijnsstichtingen voor buitenlandse werknemers (S.W.B.W.), en dit naar aanleiding van het ontslag van Huib de Vet en 2 medestaanders. Alle drie waren ze werkzaam in de stichting van Amsterdam, één van de 19 stichtingen voor buitenlandse werknemers in Nederland.

Huib de Vets overtuiging is namelijk: *« Het welzijnswerk voor buitenlandse arbeiders heeft geen toekomst. Het had zich al eerder overbodig moeten maken en de verantwoordelijkheid moeten leggen waar hij hoort: bij gemeente en rijk. De stichtingen voor hulp aan buitenlanders voeren momenteel een intensieve strijd voor zelfbehoud en dat kan nergens toe leiden, zeker niet voor de buitenlanders. »*

Verder zegt hij over dat zelfbehoud: *« Men verschaft elkaar werk. Het bestuur wordt boos op de staf en schrijft een stuk. Daar moet over worden vergaderd en de staf maakt zich boos op het bestuur en maakt ook een stuk. Zo houdt men elkaar aan het werk. »*

Volgens de Vet zijn de stichtingen in een totaal isolement terechtgekomen doordat hun beleid verkeerd was! Het opgeven van het idee dat gastarbeiders d'r slechts « tijdelijk » zijn, wat nu stilletjesaan gebeurt in het ministerie van CRM, noemt de Vet een vertrekpunt in het bepalen van het beleid.

Dit houdt in dat minder belang dient gehecht aan « eigen » taal en cultuur, maar meer aan integratie. En juist die integratie moet ondervangen worden door gemeente en rijk, aldus de Vet, niet door bepaalde instanties, in dit geval de stichtingen, die ergens tussen de twee bengelen en geen konkreet werk leveren maar wel een hoop geld opsorpen (SWBW krijgt ongeveer 25 miljoen Fr subsidie waarvan 18 miljoen personeelskosten).

Terecht mag dus de stichting in vraag gesteld worden!

Gezinshereniging

In vorige nummers van Bareel werd reeds meermaals de aandacht gevestigd op de moeilijkheden die vreemdelingen kennen, wanneer ze zich door hun gezin willen laten vervoegen. Vooral werkloze vreemdelingen krijgen het zwaar te verduren.

Het wordt dan ook hoogtijd dat Justitie de maatregelen die de gezinshereniging beperken intrekt. Dat is echter een ander paar mouwen dan een Pools voetballer ontvoeren. De provinciale overlegorganen vragen daarom dat alle verenigingen de gevallen, dossiers of moeilijkheden bij gezinshereniging van vreemde werknemers, nauwkeurig zouden bijhouden. Daartoe zullen voormelde overlegorganen informatie en hulpmiddelen (typedossiers) toesturen. De bedoeling is, tot een nationale aktie te komen ter intrekking van voornoemde maatregelen. Een uitgebreid dossier, waarin gevallen worden uiteengezet, is daartoe noodzakelijk.

Tevens wordt aan alle verenigingen die zich inlaten met gastarbeiders gevraagd, deze problematiek, via plaatselijke akties of tentoonstellingen, bij de vreemdelingenbevolking bekend te maken. Hulpmateriaal kunt u weerom verkrijgen bij de provinciale overlegorganen.

C.B.W., Van Daelstraat 32, 2200 Borgerhout. Tel. 031/35 34 06
O.C.G.B., Gallaitstraat 78, 1030 Brussel. Tel. 02/216 78 30
S.G.O.V., Fonteyneplein 30, 9000 Gent. Tel. 091/26 56 36

Een zaterdagavond in Brussel

Een getuige vertelde de volgende schandalige feiten aan het Kommunistische dagblad « Drapeau Rouge »:

Zaterdagavond, 27 januari, 21 uur. Tram 32 rijdt over de Louisalaan naar het Terkamerenbos. Twee jonge passagiers beginnen luidop racistische opmerkingen te maken; ze worden bijgetreden door de overige aanwezigen. Plotseling ontdekken de 2 racisten een jonge Afrikaanse met haar kindje op een bank vlakbij de deur. De racisten beginnen nog heviger te schelden, maar nu speciaal tegen de jonge vrouw.

Dit duurt tot de tram stopt. Eén van de racisten springt naar de vrouw, rukt het kind van de bank en smijt het door de deur naar buiten.

De moeder wil opstaan, maar valt flauw.

Behalve bovengenoemde getuige, reageert niemand. Getuige laat de chauffeur, inmiddels al doorgereden, stoppen. Een ziekenwagen komt het bebloede kind halen, terwijl de twee racisten verdwijnen zonder dat iemand hen achternagaat.

Bijna een week later is men nog altijd zonder nieuws van moeder en kind. Niemand weet of het kind nog leeft.

De liga van de rechten van de mens heeft de zaak vanaf dinsdag aangepakt en oefent druk uit voor verder onderzoek. Ze roept alle getuigen op; de Université Libre de Bruxelles is al volgeplakt met affiches tegen deze racistische gruweldaad.

Maar hoe komt het dat hierover pas dinsdag één klein artiekeltje in één enkele krant verschenen en dat de meeste kranten en de BRT zich nu nog altijd in een duister stilzwijgen hullen?